

Kálvin János

Kik a boldogok?

Igehirdetések
Máté evangéliuma 5,1–12
és Lukács evangéliuma 6,20–26
alapján

Kiadja
a Magyarországi Református Egyház
Kálvin János Kiadója
Budapest, 2009

A kiadvány a Magyarországi Református Egyház által létrehozott Kálvin János Emlékbizottság könyvkiadói programja keretében jelent meg.

Fordította
Dr. Nagy Sándor Béla

Előszó

Kálvin – kevés kivétellel – a teljes Bibliáról adott tanítást igehirdetéseiben. Egy-egy bibliai részt sorozatosan magyarázott. Az itt közölt négy prédikáció újszövetségi textusok (Mt 5,1–12 és Lk 6,20–26) alapján a Hegyi Beszéd bevezető szakaszáról közöl tanítást és ad feleletet erre a kérdésre. Kik a boldogok? E prédikációkban az Újszövetség egyik nagyon jellemző szakaszáról kapunk gyakorlati kálvini tanítást.

Ezek a prédikációk Genfben hangzottak el 1560 végén és 1561 elején, s azokat az akkor használt rövidítésekkel jegyezték le Kálvin bizalmas emberei. A sorozat még Kálvin életében megjelent nyomtatásban, melyet a Corpus Reformatorum 74. kötete tartalmaz.

A fordítás munkájában segítséget jelentett, hogy Pierre Marcel francia református lelkipásztor, a „La Revue Reformée” című folyóirat főszerkesztője mindkét sorozatot újból kiadta néhány magyarázó jegyzettel és kissé modernizált francia szöveggel. A fordítás alapja azonban a Corpus Reformatorum szövege.

Viszont bizonyos fokú nehézséget jelentett, hogy XVI. századbeli francia szöveget kellett a XX. század magyar olvasói számára érthetővé tenni. Itt meg kell jegyezni, hogy Kálvin előzőleg nem írta le prédikációit, és nem is szánta azokat kinyomtatásra. A kiadásnál hangsúlyozta is, hogy beszédei nem irodalmi művek, hanem csupán egy bizonyos gyülekezetnek egy bizonyos időben elmondott alkalmi tanítások. E beszédek

stílusa egészen más, mint a rendszerint latin nyelven fogalmazott teológiai értekezéseinek stílusa. Kálvin itt anyanyelvén szól, mégpedig nem a tudósokhoz, nem is a teológusokhoz, hanem a néphez!

Több helyen nehézséget jelentett az is, hogy Kálvin a saját bibliafordítását használja és ez több helyen különbözik, sőt értelmileg is eltér a magyar bibliafordításunktól. Az idézeteknél általában az 1975-ös új magyar bibliafordításunkat használom, de ahol ez szükségesnek látszott, külön megemlítem Kálvin bibliafordításának szövegét.

E sorozat csupán egy parányi része reformátorunk hatalmas igehirdetői életművének, mégis szükségesnek látszott ezek magyar nyelven való megjelentetése, mert hazai teológiai irodalmunkban éppen Kálvin igehirdetői tevékenysége a legkevésbé ismert terület. Vannak magyar nyelven megjelent kálvini kommentárok, vannak tanulmányaink Kálvin igehirdetéseiről, de teljes szövegű kálvini prédikációkat alig olvashatunk magyar nyelven.

E beszédek lefordításával és kiadásával egyházunk régi tartozásából óhajtunk valamit törleszteni reformátorunk iránt való tiszteletadásul.

A fordító

(Az eredeti Kálvin-igehirdetéseknek nem volt címük, pusztán sorszámuk. Úgy véltük, hogy a könnyebb áttekinthetőséget segíti, ha az alapul vett textusokból címeket adunk az egyes igehirdetéseknek. – A kiadó)

A „szegények” és a „sírók” boldogsága

„Amikor meglátta a sokaságot, felment a hegyre, és amint leült, odamentek hozzá tanítványai. Ő pedig megszólalt, és így tanította őket: „Boldogok, akik szegények lelki értelemben, mert ők a mennyek országa. Boldogok, akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak” (Mt 5,1–4).

„Ő pedig tanítványaira nézett, és így szólt: Boldogok vagytok, szegények, mert tiétek az Isten országa. Boldogok vagytok, akik most éheztek, mert majd megelégtettek” (Lk 6,20–21).

Kétségtelen, hogy az evangélisták nem véletlenül foglalták össze Urunk, Jézus Krisztus tanításának summáját a Hegyi Beszédben. Nem kívántak minden szót külön megmagyarázni, hanem elégnek tartották röviden bemutatni, hogy Urunk, Jézus Krisztus miképpen irányította az alakulóban lévő kicsiny egyházát, és milyen tanításokat közölt tanítványaival.

Azt olvassuk itt, hogy Jézus Krisztus felment a hegyre és rátekintett tanítványaira, s tanítani kezdte őket; hogy miben áll az emberek igazi boldogsága. Máténál – az eredeti szövegben azt olvassuk, hogy *megnyitotta száját*. Ez héber nyelvi kifejezési forma. Igaz, hogy az evangélista nem héber nyelven írt, mint ahogy azt egyesek gondolják, de ha az Újszövetség írói görög nyelven írtak is, megtartották anyanyelvük természetes kifejezési formáit. Így látjuk ezt minden más nemzet fainál is. Mert

például ha a francia vagy német ember nem eléggé gyakorlott a latin nyelvben, akkor írásában megmutatkoznak a gyermekkorában tanult beszéd jellemvonásai. Isten maga akarta ezt így, hogy olyanok tanítsanak meg minket az igazságra, akik nem jártak magasabb iskolákba, nem tanultak bonyolult tudományokat, s nem tudtak többet, csak amire édesanyjuk és dajkájuk tanította meg őket. Ezt a kifejezést egyszerűen így kell értelmezni: Urunk, Jézus Krisztus *megszólt*.

E bevezetésnek az a tartalma, hogy Jézus Krisztus olyan tanítást készült közölni tanítványaival, amely nagyon is hasznos, és megérdemli, hogy gondosan ráfigyeljünk. Azt akarta bemutatni, hogy mi-
ben találhatják meg az emberek nyugalmaikat, és mi az, amit leginkább keresniük kell. Ez az, ami a pogányok között is sokszor vita tárgya volt: mert ez az a legfőbb kérdés, ami élénken foglalkoztatta filozófusaikat, ti. *minden jónak a végcélja*, ahogy ők nevezték, vagy mintha így fogalmazták volna meg: *az emberek boldogsága*. Nos, nincs olyan ember, aki ne kívánna boldog lenni. Sőt, ha az érzéketlen teremtmények beszélni tudnának, bizonyára ezt mondanák: „Igen, csak ez a vágyam, hogy boldog legyek!” Az embert oly sok nyomorúság emésztí. Az érzéketlen teremtményekkel ellentétben tudatosan ismernie kell, hogy számára mi a jó, éppen ezért törekednie kell e cél elérésére, ti. *hogy boldog legyen!*

A pogányok közül azok, akik többé-kevésbé anyagiasság gondolkodásúak voltak, azt mondták, hogy akkor lennének boldogok, ha semmi fájdalomuk nem volna; mások úgy vélték, hogy a boldogságot az örömök és a gyönyörűségek jelentik; ismét mások ezt az erény gyakorlásában látták. Ez utóbbiak na-

gyon is választékos formában fejezték ki magukat. Az erény becsülete ugyanis mindig tiszteletben fog részesülni, és még ha egyesek megvetik is, a hitvány emberek is szégyenkezni fognak amiatt, hogy nem becsülték meg azt, ami értékesebb, mint bármi más. Vannak, akik még ügyesebben fogalmaztak, és azt mondták, hogy az erény önmagában nem tehet boldoggá, de a boldogságot úgy találhatjuk meg, hogy mindenki a saját tetszése szerint irányítja magatartását, és ha eközben az erény gyakorlása megelégedésünkre szolgál; akkor ez valóban a legmagasabb rendű boldogság megtapasztalását fogja jelenteni.

Mialatt e kérdés körül sok vita folyt, és mindenki a saját boldogságát kereste, nagyon is foglalkoztató az az elképzelés, hogy boldogtalanoknak tekintésük mindazokat, akiket a szegénység, a nélkülözés, a betegség gyötör, vagy szárnyszegetten járnak e világban és egy napjukat sem tölthetik egészségben, vagy pedig akiknek szegény és gyalázat az osztályrészük, ami ellenkezik emberi természetünkkel. Senki sem tud minket meggyőzni ennek ellenkezőjéről, mert ragaszkodunk értelmünkhöz és érzésvilágunkhoz; senki sem tudja velünk elhitélni, hogy az az ember is lehet boldog, akit bánatnak, kínoznak, akit megvetnek, kifosztanak, és aki csak panaszkodik és sóhajtozik egész életében. Röviden szólva: nem tudjuk összeegyeztetni az általunk kívánt boldogságot a gyalázásokkal, a szegénységgel, az éhséggel és szomjúsággal vagy más nyomorúsággal.

Most pedig figyeljünk arra, milyen feltétellel hívogat minket Urunk, Jézus Krisztus az ő iskolájába: le kell mondanunk önmagunkról, és mind-egyikünknek hordoznia kell a saját keresztjét. A

„kereszt” szó azt jelenti, mintha ma azt mondaná valaki, hogy mindenki magával hordozza a saját bitófáját. Vagyis: legyünk olyan szánandó emberek, akiknek mindig torkukon van a kés, vállaljuk a sanyargatást és gúnyolódást nemcsak úgy, hogy mindenkor a halál révén állunk, hanem úgy, hogy benne vagyunk a gyalázatban, és mindenki arcunkba köp. Szükséges, hogy ezt átérezzük és hősiezen hordozzuk, mint egy hátunkra kötözött terhet, mint amikor valaki útra kél, és hátán hordozza csomagját. Urunk, Jézus Krisztus kijelenti, hogy csak akkor követhetjük őt, és akkor tarthatunk övéi közé, ha vállaljuk saját terhünk hordozását. Mit jelent ez a teher? Bizony nem valami kellemességet, hanem ellenkezőleg: azt jelenti, hogy mi elítélt emberek vagyunk, a halál fenyegetése vesz körül bennünket minden oldalról, s életünk állandó elernyedés. Röviden: a világ szemével nézve nyomorultak vagyunk! Tehát ez Urunk, Jézus Krisztus iskolájának ábécéje, amit meg kell tanulnunk.

Mi lenne, ha ez az elképzelés megmaradna bennünk annyira, mintha velünk született volna, hogy ti. ha ilyen lesújtottak vagyunk e világban, akkor nem lehetünk boldogok? Mindenki elfutna és eltávozna Jézus Krisztustól, és senki sem akarna önként a tanítványa lenni még akkor sem, ha tanítása általános helyeslésre találna, és mi is meg lennénk győződve arról, hogy ő Isten Fia, aki magához hív minket. Ebben az esetben így szólnánk: „Igen, igen, de hát nem ismeri ő gyöngeségünket és törékenységünket? Miért nem támogat hát minket?” Mindenki csak a vállát vonogatná, ha nem változna meg az a véleményünk, amely annyira

belénk gyökerezett, hogy ti. csak akkor lehetünk boldogok; ha nyugalomban és a saját kedvünk szerint élünk. Íme, ezért mondta el Urunk, Jézus Krisztus ezt a prédikációt tanítványainak, mert be akarta nekik bizonyítani, hogy nem az a mi boldogságunk, ha a világ tapsol nekünk, ha gazdagok vagyunk, és ha élvezetekben gyönyörködünk. Sőt akkor is, ha teljesen elnyomottak vagyunk, ha könnyeink hullanak, ha üldöznek, és úgy látszik, hogy nyomorúságba süllyedtünk: mindez ne befolyásolja állapotunkat, és ne csökkentse igazi boldogságunkat. Hogy lehet ez? Úgy, hogy a végcélra kell tekintenünk! Íme, tehát így vezet minket Urunk, Jézus Krisztus, hogy megváltoztassa helytelen elképzelésünket, amely annyira elárasztotta és megzavarta lelkünket, hogy nem tudjuk magunkra venni igáját. Ő tanít meg arra, hogy megszébb tekintsünk és keressük mindannak végső kimenetelét, amit elszenvedünk, amiért könnyeket hullatunk, üldöztetéseket és bántásokat hordozunk. Ha tehát azt látjuk, hogy Isten mindezt javunkra és üdvösségünkre fordítja, akkor ebből arra következtethetünk, hogy boldogok lehetünk akkor is, ha ez ellenkezőnek látszik emberi természetünkkel.

Krisztus először is azokról szól, akik *szegények lelki értelemben*. Egyesek nagyon elmésen akarták ezt megmagyarázni, mintha azt mondanák, hogy azok a lelki szegények, akiknek nincs önbizalmuk, s akik elismerik, hogy nincs bennük semmi erény, sem bölcsesség, sem pedig igazság. Nos, az igaz, hogy ez a tanítás jó és kegyes, de itt nem helyénvaló. Lukács evangélista nem is használja ezt a kifejezést: „*lelki értelemben*”, ő csupán a *szegényekről*

beszél. A héber nyelvben ez a szó a csüggeteg, az erőtelen, az alázatos embert jelenti. Ez arra emlékeztet, hogy a jólét gögössé és elbizakodottá tesz: ez az oka annak, hogy szeretjük magunkat mutogatni, sőt letaposni embertársainkat. De ha Isten csapásokkal sújt, elfelejtjük minden méltóságunkat annyira, hogy a szenvedések erőt vesznek rajtunk. Ezért mondhatjuk tehát, hogy ez a szó egyaránt vonatkozik mind a szegényekre, mind az alázatosokra.

Ezt most előbb testi szempontból nézzük. Ha ugyanis valaki erőteljes, életének virágjában van, és azt sem tudja mi a betegség, akkor nem képes megállni, hogy jókedvében ne ugránozzék; de ha meglepi őt egy néhány napos betegség, szárnyaszegetten vonszolja magát, teljesen megváltozik: azelőtt elkövette a világ minden féltelenségét, mértéktelelenül élt, semmi sem volt neki nehéz – most pedig alig tud lenyelni egy megrágott falatot, s ahol egykor futkározott, most ágyhoz kötve senyved.

Ami megtörténik test szerint, ugyanazt tapasztaljuk meg lelki életünkben is. Ha meglepnek mindenféle kívánságok, akkor mohó vágyakozásunk minden határon túlmegy: olyan ez, mint a tenger hullámzása, amit semmi sem tud megállítani. Végül is elbizakodva olyanok leszünk, mint a részeg emberek, akik már nem ismerik a mértéktartást. Ezzel ellentétben, ha Isten megszégyení minket az emberek előtt – még ha mindenki meg is bocsátana nekünk –, úgy érezzük, hogy gyalázat ért, s harag és gyűlölet árad felénk, hamis vádakkal és bűnökkel terhelnek, úgyhogy szegények és megvetettek leszünk, úgy érezzük, hogy mindenben utolért bennünket a balsors. Így tanuljuk meg a

szerénységet, s meghajtjuk fejünket, pedig azelőtt nagyon magasra emeltük. Mivel többen még fokozzák dőlyfösségünket – még ha Isten nagy csapásokkal is sújtja őket és ad nekik elegendő alkalmat a megalázkodásra, és bizony sokan vannak a javíthatatlanok –, ezért volt szükséges Urunknak, Jézus Krisztusnak ezt a szót is kimondani: „*lelki értelemben*”. Mintha ezt mondaná: „Boldogok a szegények, feltéve, hogy a szegénység valóban megszelídítette őket, és az oly módon munkálkodott javukra bennük, hogy lelkük is megszégyenedt, vagyis: nincs bennük semmi hamis bátorság, elbizakodottság, mint ahogy ezt sokaknál látjuk. Hiszen ezzel csak zabolájukat harapdálnák (= elfojtott indulataikat fékezgetnék)”. Láthatunk vadállatokat, amelyeket megláncolnak, vasketrecbe zárnak, de ezzel éppen nem változik meg dühödt természetük. Fogságban tarthatnak medvéket, farkasokat, és oroszlánokat, de azok olyanok maradnak, mint amilyenek voltak. Így van ez az emberekkel is. Ámbár Urunk, Jézus Krisztus kegyesen bánik velük, akkor is, ha ők dühösek és fogukat csikorgatják, mégis gögjük csak tovább fokozódik, ezért kell, hogy Isten más oldalról is nyomást gyakoroljon rájuk, úgyhogy megmutatkozzék a bennük lakozó dühös indulat. Nem azért, mintha ez megjavítaná őket, hiszen már annyira megromlottak, de szükséges, hogy elveszítsék önuralmukat, megmutassák – Istennel való találkozásuk alkalmával – ördögi dühösségüket. Íme, ezt tapasztaljuk sok embernél.

Használ-e tehát nekik valamit a szegénység? Nem! Sőt ellenkezőleg: Isten előtt még bűnösebbé teszi őket. Hiszen ezek elvetemedett emberek.

Az nem csoda, ha e világ nagyjai, akik annyi megbecsülésben részesülnek, és annyi tapsot kapnak, akiknek mindenük megvan, amit szívük megkíván, akik gazdagok, akiknek bőven terített asztaluk van, és mindent elnyernek, ami csak kívánatos – ha ezek megmámorosodnak jólétükben, s ennek következtében önmagukat dicsőítik, és megtelnek dölyfösséggel. Ámde ha valaki szegény, akitől mindenki azt várja, hogy nyugodtan viselje az élet viszontagságait, s aki mint egy félholt ellankad e világban, és mégis önmagának tetszeleg, önmagát dicsőíti, és makacsul megmarad szívének keménységében – vajon nem természetellenesen cselekszik-e? Íme, tehát: a szegénység nem minden! Van ugyanis sok olyan szegény, akiben nincs semmi alázatosság, közülük sokan ellenállnak Istennek, amennyire csak lehetséges. Jól jegyezzük meg, a szegénységnek ott benn a szívünk mélyén kell lakoznia, hogy megtisztítson minket minden dölyfösségtől és elbizakodottságtól, és ezáltal megtapasztaljuk, hogy semmik vagyunk!

Tehát az a *boldog ember*, aki önmagát szegénynek ítéli, önként alázkodik, és nem tulajdonít semmit önmagának, nem tartja nagyra magát, hanem el-tűri, hogy a világ megvetettje legyen. Láthatjuk most már, mi az értelme e szavaknak, és mit használ nekünk, ha ezeket megértjük.

Azt kérdezhetné valaki, hogy vajon kárhoztatandók-e azok, akik az előbbiekkal ellentétben *gazdagok lelki értelemben*? Bizonyos, hogy Urunk, Jézus Krisztus ezt így akarta kinyilvánítani. Igaz, hogy a továbbiakban ezt mondja: „*boldogok, akiket... üldöznék*”, és ez mégsem azt jelenti, hogy mindenkinek üldöztetést kellene szenvednie, hiszen ez kép-

mutatást és önteltséget jelentene. Hanem amikor ezt mondja: „*boldogok, akiket... üldöznék*”, akkor ez azt jelenti, hogy ne meneküljünk el az üldöztetés elől, ha Istennek úgy tetszik, hogy ilyen módon sújtson le ránk, és ha igazságtalanul kell szenvednünk, hordozzuk el ezt béketűréssel. Ámde visszatérve erre a szakaszra, bizonyos, hogy Jézus Krisztus összehasonlítást akart tenni a *lelki értelemben vett gazdagság és a lelki értelemben vett szegénység* között. Az előbbi jelenti azt a hamis elbizakodottságot, amivel az emberek önmagukat csalják meg, amikor minden sikerül nekik, az utóbbi pedig jelenti a megpróbáltatással sújtott ember alázatosságát, amikor nem dicsőíti többé önmagát, mert máshol nem talál segítséget, csak Istennél.

Íme, összefoglalva, ezt kell megjegyeznünk ebből a szakaszból: Jézus Krisztus elveti és elátkozza mindazokat, akik *gazdagok lelki értelemben*, vagyis azokat, akik sokra tartják magukat, és elmerülnek a földi gyönyörűségekben, akik igyekeznek kitérni, és sokat tulajdonítanak maguknak a vagyonuk, nemesi származásuk, tisztségük, vagy tekintélyük ürügye alatt, mint ahogy azt még a továbbiakban a maga helyén ki fogom fejteni.

Most már azt is megérthetjük, hogy miért mondta énekében Mária: „*Magasztalja lelkem az Urat, és az én lelkem ujjong Istenben, az én Üdvözítőmben, hogy rátekintett szolgálóleánya megalázott voltára: mert íme, mostantól fogva boldognak mond minden nemzedék, mert nagy dolgokat tett velem a Hatalmas, és szent az ő neve, irgalma megmarad nemzedékről nemzedékre az őt féltőkön. Hatalmas dolgot cselekedett karjával, szétszórta azokat, akiknek gőgös a szívük indulata. Hatalmasokat döntött le*

trónjukról, és megalázottakat emelt fel” (Lk 1,46–52).

Ha csak ennyit mondott volna, ebből azt a következtetést lehetne levonni: „Hogyan? Hát Isten abban leli kedvét, hogy játszadozzék az emberekkel, mint valami golyóval vagy labdával, amit ide-oda lehet dobálni, vagy pedig olyan előtte az ember, mint a játékpénz, amelynek értékét tetszés szerint lehet megállapítani: az egyik egy frankot ér és a másik százat vagy ezret, esetleg egy fillért. Képtelen dolognak látszik, hogy Isten így játszadozzék az emberekkel!” Ezért teszi hozzá az előbbiekhöz Mária: „Éhezőket látott el javakkal, és bővelkedőket küldött el üres kézzel” (Lk 1,53). Tehát megmagyarázza, hogy Isten miért végez ilyen változtatásokat a világban. Mert nagyon is nehezen érthető, hogy az olyan ember, akinek mindene megvan, sőt pompában és élvezetek között él, akit mindenki tisztel, akinek mindenki tapsol, ne érezzen valami lelkiismeret-furdalást ott belül a szíve mélyén. Ismerünk ilyen embereket, akik megteltek nagyravágyással. Az ilyenekben annyira eláradt az elbizakodottság, hogy olyanok lesznek, mint akik majdnem megpukkannak a jóllakástól, mert hasukat úgy megtöltötték kenyérrrel, hússal, borral, hogy szinte mozdulni sem tudnak.

Mária tehát azt mondja, hogy amennyiben az emberek így visszaélnék az Istentől nyert javakkal, szükséges, hogy jóllakásuk után üresen térjenek vissza, mert Isten arra akarja megtanítani őket, hogy az éhezőket elégítsék meg. Az *éhező* szó itt azt jelenti, hogy *lelki értelemben alázatos*. Megtörténik ugyanis, hogy vannak éhezők, akik egyáltalán nem kívánják a húst. De ha valaki szegény, és

érzi a nélkülözés nyomorúságát, ezért ahhoz fordul, aki támogatni tudja őt, és teljes alázatossággal kéri segítségét, akkor ez valóban: *szegény, lelki értelemben*. Így tehát ha szenvedéseink között szegényeknek érezzük magunkat lelki értelemben, vagyis érezzük annak szükségét, hogy Istennél keressük a segítséget, íme: *ebben található a mi boldogságunk!*

Egyébként Urunk, Jézus Krisztus ugyanebben az értelemben mondja azokról, akik szegények lelki értelemben, hogy *övék a mennyek országa*. Ez alatt azt érti, hogy sohase azt nézzük, ami a szemünk előtt van, hanem tekintsünk mindig a végső célra. A filozófusok igen nagyra becsülték az erényt, s amikor azt akarták bizonyítani, hogy a szenvedések nem teszik szükségképpen boldogtalanná az embert, akkor olyannak tekintették az emberi szívet, mint az üllő, amelyet a kalapács sohasem tud meglágyítani. Ez azonban nem egyéb, mint hiú képzelődés, tiszta ostobaság, hiszen még akkor is, ha netán volnának egyesek, akik fényeskednek az emberek között, s akiket erényeseknek, állhatatosoknak lehetne tartani, ez csak bősziült fellángolás volna bennük, hiszen egyébként Istennel szemben telve van a szívük lázadással. Erkölcsei elvüket így lehet megfogalmazni: „Nos hát, mivel halandó ember vagyok, túrnöm kell! Ha valamit nem tudok elkerülni, vállalnom kell!” Életelvüket a szükség határozza meg: „Ugyan mit nyernék az ellenállással? Ha nem tudok elmenekülni valami elől, fogadjam el azt engedelmesen!” Íme, ez a türelmességük, amely nem más, mint tehetetlen dühöngés, miközben továbbra is lázonganak Isten ellen. Íme, ilyen ezeknek az embereknek az állha-

tatossága, amely sokkal inkább megfutamodás. Ha tehetnék, visszavonulnának, de végül is megadják magukat annál is inkább, mivel az a meggyőződésük, hogy mindent valami vak sors irányít.

A filozófusoknak ez a tanítása nem egyéb, mint zűrzavar. Urunk, Jézus Krisztus pedig nem szükségtelen és céltalan spekulációkra tanít minket, hanem ellenkezőleg: olyan biztos alapot ad nekünk, hogyha erre támaszkodunk, soha meg nem rendülünk. Jöhetnek viharok, háboroghat e világ, és még ha úgy látszik is, hogy összeomlik az ég és a föld, boldogságunk mégis sértetlen marad, feltéve, hogy tekintetünket a mennyek országára függesztjük. Ezt kell tehát nekünk itt megjegyeznünk: az Isten Fia által említett boldogság megízleléséhez elsősorban azt kell megtanulnunk, hogy ez a világ csak átkelőhely, és nem itt van a mi nyugalomunk, nem itt kell keresnünk az igazi életet, hanem távolabbra kell irányítanunk tekintetünket: egészen a mennyei örökség felé. Mindazok, akik e világhoz ragaszkodnak, és a közvéleményt tartják irányadónak, akik itt akarják élvezni boldogságukat, nem tudják e tanítást értékelni. Igaz, hogy a hívőknek önmagukban is nagy harcokat kell folytatni, amikor ilyen gondolatokkal küzdenek: „Hogyan is lehetnék én boldog ember, hiszen magam is nyomorultnak tartom magamat?!” De íme, ebben a gondolatban már benne van a *lelki értelemben vett szegénység*, mert az éppen abban jelentkezik, hogy az ember megtapasztalja a reménytelenséget, az elesettséget, és vágyakozik Isten segítségé után.

Ezen a téren nagy viták vannak. Nem látszik

ugyanis elfogadhatónak, hogy ha boldogok vagyunk, ugyanakkor aggodalmaskodjunk, lelkünk megteljek keserúséggel, és csak sóhajtozunk, hogy bárcsak mindennek vége lenne, mondván: „Sajnos, ha Isten nem könyörülne rajtunk, bizonyosan elvesznénk!” Ha pedig e világ szerint fogalmazunk, akkor mindig visszatérünk erre a gondolatra: „Jaj nekünk, ha szegények vagyunk, jaj nekünk, ha éhezünk, jaj nekünk, ha kínokat szenvedünk!” Ámde ha tudjuk, hogy Isten azért helyezett minket e világba, hogy próbára tegye engedelmességünket, s itt csak átmenetileg tartózkodunk, nincs itt sem nyugalomunk, sem megállásunk, hanem a mennyekben elkészített örökségünk van. Ha eddig eljutottunk, akkor végül is elmondhatjuk: „Íme, itt van a mi boldogságunk, ami azelőtt rejtve volt előlünk”. Erre figyelmeztet Pál apostol is, amikor azt bizonyítja, hogy a hívők a nyomorúságukban is dicsekedhetnek, amennyiben a megpróbáltatások a reménységet munkálják bennük (Róm 5,3–4). Amikor pedig megtapasztaljuk, hogy Isten irgalmas az övéihez, akkor annál inkább megerősödünk a reménységben, amely soha meg nem szegyenít.

Az előbbiek után az apostol még azt is kifejti, hogy – amint már erről az előbb szóltam – ígéretet nyertünk, és ha üdvösségünket reménység által kapjuk, akkor ennek rejtve kell lennie, mert amit már látunk, abban nem reménykedünk. Nem mondunk ilyesmit: „Remélem, hogy el fog készülni az ebéd, amikor már megterítették az asztalt és az ételt is feltették rá!” Ámde reméljük azt, ami – legalábbis értelmünk szerint – még bizonytalan. Így van ez üdvösségünk kérdésében is. Igaz, hogy Isten igazsága megdönthetetlen bizonyosság, de

itt a saját látásunk és értelmünk felfogásáról van szó. Tehát nemcsak az szükséges, hogy üdvösségünk bizonytalan legyen, hanem azt is tudnunk kell, hogy még távol vagyunk tőle, és értelmünkkel nem tudjuk felfogni. Ha tehát reménység szerint van üdvösségünk, akkor az rejtve van, és ha el van rejtve, boldogoknak kell lennünk nem értelmünk szerint, s nem is azért, mert javaink vannak, hanem azért, mert itt a földön ugyan panaszra van okunk, de hisszük és várjuk, hogy Isten magához hív, és elfogad bennünket Urunk, Jézus Krisztus által, aki életünk és minden jónak forrása.

Láthatjuk most már, hogy miképpen kell ezt javunkra alkalmazni, vagyis meg kell tanulnunk az örök üdvösség ígéreteiről elmélkednünk, amelyekről Isten igéje szól hozzánk. Ezek az ígéretek pedig elfordítják figyelmünket e világról, mintha Isten felénk nyújtva kezét ezt mondaná: „Szegény teremtmények, ti elmerültetek a mocsárban. Ha csak a saját kívánságaitok után jártok, és a szórákozást keresitek, azt hiszitek, hogy ezzel a teljes boldogságot megismeritek, pedig ez csak árnyék, amely szertefoszlik. Ne csaljátok meg magatokat, hanem tanuljátok meg, hogy mi az, ami valóban javatokra szolgál, és emeljétek hozzám szívetek gondolatait!”

Íme, tehát így vezetnek Isten ígéretei arra, hogy elforduljunk e világtól. Ha pedig túltesszük magunkat e jelenvaló dolgokon, akkor megtudjuk, hogy a szegénység, a szenvedés, az aggodalom, a bosszúság és mindaz, ami megsemmisítésünkre tör, csak arra való, hogy megrontsa életünket: de nekünk elég, hogy Isten szeret, és szeretetét nekünk kijelentette; amikor pedig eljön az ideje, hogy elhagyjuk ezt a vi-

lágot, szeretetét a hit által magunkévá tehetjük. Tehát így járjuk végig és járjuk be földi pályánkat, amíg eljön az ideje annak, hogy ígéretei megvalósuljanak.

Igaz, hogy Isten még ebben a világban is annyira megkímél minket, hogy legalább részben megízlelteti velünk jóságát és örvendezésre való alkalmakat ad nekünk. Ezek azonban nagyon is rövid örömök és nem elégíthetnek meg minket. Tehát vissza kell térnünk mindig annak megállapítására, hogy még ha kegyelmes is hozzánk gyarlóságunkban Isten és ezért nem bánik velünk oly keményen, sőt táplál, és többet ad, mint amennyit természet szerint kívánhatnánk, ha mindezt – mondom – meg is tapasztaljuk, mindamellet ezekhez annyi szenvedés, annyi nyomorúság kapcsolódik, hogy mindig tele vagyunk panasszal, és ezt mondogatjuk: „Boldogtalan vagyok” – mindaddig, amíg meg nem tanultuk, hogy egyenesen hozzá járuljunk.

Ugyanerre tanít minket a következő mondatban is. Ezek ugyanis nem egymástól különböző dolgok: jó ezt nekünk újból és újból elismételni – mint ahogy megrágjuk az ételt, hogy könnyebben lenyelhessük. Mert olyan ez a tanítás, amit mindenki a saját tapasztalatából ismer.

Ezért mondja Jézus Krisztus: *Boldogok, akik sírnak, mert ők végül is örvendezni fognak és vigasztalást nyernek.*

Ezzel ugyanarra tanít minket, amit már hallottunk. Mert ha szegények vagyunk lelki értelemben, tudnunk kell sírni és szenvedést vállalni. Mi ugyanis nem vagyunk olyan érzéketlen lények, mint azok a fantaszták, akikről már beszéltem, s

akik azt kívánják, hogy az ember keménységet mutasson, mintha nem volna más, mint üllő a kovácsműhelyben, vagy kőszikla. Mindez ellenkezőnek emberi természetünkkel. Át kell éreznünk nyomorúságainkat, hogy azok a megsemmisülés tapasztalatát keltsék bennünk egészen addig, hogy összetörtetve még a fejünket se tudjuk felemelni, s még a lélegzetünk is elálljon (hogy így fejezzük ki magunkat), hogy olyanok legyünk, mint a halottak.

Íme, ezért kapcsolja egybe Urunk, Jézus Krisztus *a sírást a lelki értelemben vett szegénységgel*. Mintha így szólna: „Amikor azt mondom, hogy boldogságokat nem csökkenti sem az elnyomás, sem a szenvedések sokasága, ez alatt nem azt értem, hogy olyan közönyösen tűrjétek, mintha semmit sem éreznétek. Nem! Sírjatók, éreztétek az ínséget, a gyalázatot, a betegséget és mindazt, ami lesújt titeket a világon! Igen éreztétek szívetek mélyén a kegyetlen fájdalmakat, és sírjátok! De bármint legyen is, mindez ne akadályozzon meg titeket abban, hogy mindig boldogok legyetek. Hogyan? Úgy, hogy el kell jutni erre a következtetésre: Várjátok a vigasztalást onnan felülről!”

Nem arról van tehát szó, hogy amikor sírunk, boldogítson minket erényességünk, azok pedig akik miatt könnyeket hullatunk, zsarnokok és gonoszok módjára igazságtalanságot cselekesznek velünk. De arról sincs szó, hogy önmagunkba zárkózzunk: ez ugyanis nagyon ingatag boldogság lenne, és mindannyiszor boldogtalanok lennénk, valahányszor önvizsgálatot tartva megismernénk, hogy mi lakik bennünk. De ha tudjuk, hogy Isten megígérte nekünk a vigasztalást, feltéve, hogy megalázkodva sí-

runk előtte, ha őt keressük és engedelmeskedünk neki, akkor egyáltalán ne kételkedjünk abban, hogy könnyörül rajtunk, megpróbáltatásunkat üdvösségünk javára fordítja: ezek olyanok lesznek számunkra, mint a tövisek, amelyek ösztökélnek, hogy előbbre haladjunk feladataink betöltésében. Ha mindezt tudjuk, boldogságunkat bizonyára megtapasztaljuk. És miért? Azért mert a boldogságot nem magunkban, hanem Istennél keressük.

Láthatjuk tehát, hogy Urunknak, Jézus Krisztusnak ez a tanítása mennyire különbözik mindattól, amit a pogányok könyveiből és írásaiból meg lehet tanulni, bármennyire is bölcsök voltak ők a maguk idejében. Jóllehet mély értelemmel és ékes szózással rendelkeztek, mégis mindez csak füst és pára. De amire Urunk, Jézus Krisztus tanít minket, az szilárdan megáll, és nem omlik össze soha. És miért? Elsősorban el kell fordulnunk önmagunktól és e világtól, hogy Istennél keressük mindazt, ami belőlünk hiányzik, s amit nem találunk meg itt e földön. Íme, ezt kell jól megjegyeznünk!

Az is igaz, hogy sok olyan ember van, aki sír, de sírásuk olyan, mint a vadállatok nyöszörgése, mint amikor a bika vagy az ökör hallatja kiáltását, ha agyonütik. Sok embernek ilyen a sírása. De ez nem igazi sírás, bár így tesznek a hitetlenek. Hiszen sírnak ők eleget, és még többet jajgatnak. De hogyan? Nyöszörögnek, mint ahogy mondtam. Mi pedig tanuljunk meg sírni Isten színe előtt. Mert könnyeinkkel hozzá kell járulnunk. És ha így teszünk, megtapasztaljuk azt, amit Dávid ekképpen fejezett ki: Uram, te összegyűjtöd az én könnyeimet! Így őrizgetjük mi is, ha értékes illatsze-

rünk, vagy drága kenetünk van. Dávid szerint Isten így tartja számon könnyeinket, akár a földre hullanak, vagy kezünkkel töröljük le. Ha Isten színe előtt sírunk, akkor bizonyos, hogy könnyeinkből egy csepp sem vész el, mert Isten azt mind megőrzi. Így adja meg tehát nekünk azt a vigasztalást, amiről az imént szó volt.

Láthatjuk most már, hogy az előbb tárgyalt mindkét mondás egyetlen cél felé irányul: ti. ha Urunk, Jézus Krisztus tanítványai vagyunk, még ha hordoznunk is kell keresztünket s elítélt szegény emberekként, megcsúfolva, bántásokat szenvedve, meggyalázva járunk e világban, mindamellett ez egyáltalán nem lehet akadálya annak, hogy állandó boldogságban éljünk, mert mindig lesz okunk az örövendezésre.

Végezetül most még arra figyeljünk, amit Lukács evangélistánál olvasunk. Máté ugyanis egyszerűen ezt mondja „Boldogok a szegények lelki értelemben” és „boldogok, akik sírnak”. Lukács evangéliumában pedig ugyanez így hangzik: „Boldogok *vagytok* szegények...” „Boldogok *vagytok*, akik most sírtok...” Tehát ne csak általánosságban értsük ezt a tanítást, mert Jézus Krisztus külön-külön szól mindegyikünkhöz, és azt akarja, hogy mélyedjünk el önmagunkban, s miután megvizsgáltuk magunkat, ismerjük el, hogy ő nem ok nélkül akarja ekképpen felkészíteni övéit. Mindenkinek saját magára kell vonatkoztatni ezt a tanítást, s fel kell ismernie, hogy Urunk, Jézus Krisztus hozzá szól mintegy titokban, és neki személy szerint mondja: „Ha szegény vagy, lelki értelemben légy az, alázkodjál meg igazán, és érezd meg önmagadban, szívedben, hogy semmi sem vagy!

Azután pedig tanuld meg, hogy ámbár ez a világ boldogtalannak tekint, és te magad is emberi természeted szerint annak tartod magadat, mégis bátran felelhetsz az én szavamra: Ámen! Fogadd el hát azt a boldogságot, amit én kínálok neked! Végül pedig megtapasztalhatod, hogy nem csalatkozol, mert elnyered azt az örökséget, amely megbizonyítja, hogy Isten – miután megsomoritotta gyermekeit e világban – megörvendezteti őket, és megtölti azokat, akiket előzőleg megüresített.”

A „szelídek”, az „éhezők” és szomjazók”, az „irgalmasok” boldogsága

„Boldogok a szelídek, mert ők öröklik a földet. Boldogok, akik éheznek és szomjaznak az igazságra, mert ők megelégtettek. Boldogok az irgalmasok, mert ők irgalmasságot nyertek” (Mt 5,5–7).

„Boldogok vagytok, akik most éheztek, mert megelégtettek. Boldogok vagytok, akik most sírtok, mert nevetni fogtok” (Lk 6,21).

Ha az emberek legalább azt tartanák meg, amire a természet tanít minket, akkor is a lehető legboldogabbak lehetnének. Isten ugyanis a saját képére és hasonlatosságára teremtett minket, és így mindenki önmagát láthatja visszatükröződni felebarátjában: egy testnek a tagjai vagyunk mindnyájan. Ámbár arcunk és szellemiségünk különféle, de az az egység, amit Isten hozott létre közöttünk, eltörölhetetlen. Ha erre emlékeznénk, mindenki békességben élne felebarátjával, mint egy földi paradicsomban! De mégis azt látjuk, hogy mindenki a saját haszná-
ra és nyereségére törekszik; mindenki uralkodni akar, ezenkívül mindnyájan gőgösek és durvák vagyunk, és mihelyt megbánt valaki, méregbe jövünk, keménység, sőt kegyetlenség van bennünk. Azután a bosszúállások, amelyek megzavarnak mindent, s ha valaki bántalomban részesül, úgy érzi, mintha villám csapott volna le az égből; pedig azt kell meglátnunk, hogyha sok bosszúságot kell eltűrnünk,

ennek okát nem kell messze keresnünk, mert egymást gyöttrik az emberek.

Igaz, hogy mindenkinek van mentsége, és arra hivatkozik, hogy ő szeretne szelíd és jóságos lenni és eltérni mindazokat, akikkel érintkezik, de azért nem engedhetjük magunkat mindig elnyomni, hanem inkább együtt kell üvölnünk a farkasokkal, mert aki megmarad bóránynak, azt megeszik a farkasok. Íme, tehát ez, a közös mentegetőzése az embereknek, ami arra vezet, hogy annyira megtelnek keserűséggel, önhittséggel, büszkeséggel, hogy egyáltalán nem tudják egymást elszenvedni.

Éppen ezért szükséges, hogy jól emlékezetünkbe idézzük ezt a leckét, amit Isten Fiától kapunk. Bár mi azt gondoljuk, hogy nekünk az a legrosszabb, ha megtorlás nélkül kell bántásokat tűrnünk, Jézus mégis azt mondja, hogy *a szelídek, a békességesek öröklik a földet*. Ez pedig hihetetlen az emberi értelem számára. Hiszen a tapasztalat is azt mutatja, hogy azok uralkodnak és azok a népszerű emberek, akik a legmerészebbek; akik pedig befogják a szájukat és meg se mernek mukkanni, azokat kizsákmányolják és kiszipolyozzák. Emberi értelmünk tehát mindig azt bizonygatja, hogyha valaki *szelíd*, azt bántalmazások és igazságtalanságok érik, nem találhat egy csöppnyi helyet sem, ahol lélegzetet vehet, és olyan lesz, mint az üldözött bóránny a farkasok hatalmas farkájának közepette.

Urunk, Jézus Krisztus azonban nem akart minket megtéveszteni, amikor azt ígérte, hogy *a szelídek öröklik a földet*. Ez a tanítás ugyan el van rejtve a világ fiai elől, de a hívők megtapasztalják, hogy nem hiába hangzottak el e szavak, mert jóllehet, vannak,

akik gyönyörűségüket találják abban, hogy másokat bősziült szenvedéllyel hajszolnak, bántalmaznak, kizsákmányolnak, s az ilyenek – legalábbis látszat szerint – győzedelmeskednek, mindamelllett, ha jól megvizsgáljuk, hogy mi lakik bennük, akkor a győzelmes életnek éppen az ellenkezőjét találjuk. A világ ugyanis szükségképpen mindig ellenségük marad. Igaz, hogy személyesen nem mernek nekik el-lentmondani, hiszen valóságos zsarnoki hatalmat gyakorolnak – mégis ha ezek önmagukba tekintenek, meg fogják vetni saját magukat, és szívükben annyi nyugtalanság és aggodalom lesz, hogy bizalmatlanul tekintenek az egész világra. Gyanakodnak mindazokra, akik figyelmeztetik őket, s ezek mintegy tövisek lesznek oldalukban. Annyira megrémülnek, hogy mint eltévedt emberek, elfutnak, holt senki sem kergeti őket.

De még ha nem is érik őket ilyen hatások az emberek részéről, bizonyos, hogy Isten mint bíró fog ítélkezni felettük, és amiképpen ők féktelenségükkel megzavarják az eget és a földet, így zavarja meg őket Isten a szívük mélyén, úgyszólván lelkiismeretük olyan lesz, mint a tenger hulláma, amelyet ide-oda hajt a szélvihar: kölcsönösen egymás ellen támadnak, nem lesz sehol nyugalomuk, mint ahogy a próféta mondja. Az ilyen ember olyan lesz, mint a hálóba fogott hal, szeme besüpped, teste csupa reszketés, és ha eljön a reggel, így szól: „Óh, jaj, megérhetem-e az estét?” Ha pedig eljön az este, ezt mondja: „Óh, jaj, átélhetem-e ezt az éjszakát? És mit csinállok, ha valaki rám támad?” Így tehát, ha csak nem vakított el minket a hiúság, a hazugság és a hamis vélekedés, láthatjuk, hogy mindaz beteljesedik, amit előbb mondtam. Mert saját szemünk-

kel győződhetünk meg arról, hogy mi a sorsa mindazoknak, akik úgy viselkednek, mint a ragadozó farkasok: kizsákmányolják, mintegy felfalják embertársaikat, nem nyugosznak, és gőgjük, elbizakodottságuk által mindent meg akarnak nyerni.

Lehet sok vagyonuk, lehetnek nagy urak, sehol meg nem állhatnak, mert mindenütt félelem szorítja össze szívüket. Lehetnek kastélyaik, váraik, és jól felszerelt testőrség vigyázhat rájuk, de bizonyos, hogy ők mégis börtönben vannak. Jól szervezett kísérettel jelennek meg a harcmezőn, még sincsenek soha biztonságban, mert mindig remegnek a félelemtől. Egyszóval: bárhova mennek, mindenütt azt tapasztalják, hogy olyanok ők, mint Kain, mert sehol meg nem pihenhetnek, s a nyugtalanság gyötri szívüket minden oldalról. Birtookolnak valamit, még sincs semmijük, mert nem találnak élvezetet abban sem, amijük van. Kínozza őket a tanácstalanság, ámbár az emberek nem adnak alkalmat arra, hogy így megzavarodjanak. Mi ennek az oka? Az, hogy amennyiben ők háborgatni akarják a világot, Isten is szükségképpen nyugtalanítja őket ugyanilyen háborgatással, hogy megismerjék önmagukat. És hogyan? Úgy, hogy mindenki ellenségükké lesz, nagyok és kicsinyek fenyegetik őket. Mert ha nem is mer ellenük egy szót sem szólani, de ez nem azt jelenti, mintha nem volna bennük ez a szándék. Ha pedig mindenki hallgat, sőt még tiszteletét is nyilvánítja az ilyen emberek iránt, Isten mégis szükségképpen kinyújtja karját, hogy megbüntesse őket érdemeik szerint.

Ezzel ellentétben a szegények, akik egyszerűségben és békességben élnek, bármilyen elnyomást és

erőszakosságot kell is elszenvedniük – *ha az Úrban reménykednek, öröklik a földet*, amint a 37. zsoltárban olvassuk. Mert ha nincs is egy talpalatnyi földjük, sem mezejük, sem szőlőjük, sem házuk, mégis megtapasztalják, hogy Isten adott nekik lakozást e világban, és ha olyanok is, mint a madár az ágon, nyugodtan elmondhatják: „Nos, bárhová vezet is engem Isten, a föld megnyitja előttem kebelét, hogy engem befogadjon, mert Isten arra rendelte, hogy nekem lakozást adjon, és nem engedi, hogy én itt hontalan legyek, sőt – jótetszése szerint – úgy tekint reám, mintha vendége lennék.” Ha tehát valaki megtapasztalta, hogy Isten őt megtartotta és meg is fogja tartani, annak nagyobb birtoka van, mint mindazoknak, akik hatalmukat sokféle kiterjesztik, s nem elégszenek meg sem királyságokkal, hercegségekkel, sem országokkal és városokkal, hanem mindent el akarnak nyelni. Ezeknek végül is az lesz a sorsuk, hogy nem tudnak hol meghúzódni, sem elrejtőzni, nincs sehol menedékük, hiszen Istentől elfordultak és mindenki ellenségükké lett.

A hívőknek lakozása a jelenvaló világban, még ha ők itt idegenek és vándorok maradnak is, sokkal többet ér, mint az a hatalom, amit erőszakkal szereztek az arra törekedők, s amely mindenkor csak gyötrelmet jelent számukra. A hívők különben azt is gyakorlatilag tapasztalják meg, hogy Isten védelmezi őket. Hogy is lehetne ez másképpen? Nézzük csak meg, hogy milyen gonoszság és szenvedélyes indulat lakozik a hitetlenekben: atyjukhoz, a Sátánhoz hasonlítanak. Tehát csak gyilkolás volna e világon, s még ha lennének is jók és békességre törekvők, ezeknek a sorsa is csak bán-

talmazás lenne, ha nem Isten védelmezné őket tiltakozatos módon. Mindezeket meglátjuk, ha nem zárjuk be tudatosan szemünket, hogy elhomályosítsuk Isten kegyelmét, amit ő nyilvánvalóvá tesz e tekintetben.

Azt is tudnunk kell, hogy Isten pásztorunkká tette Urunkat, Jézus Krisztust. A legfontosabb pedig az, hogy ő megőrzi lelkünket mindaddig, amíg eljutunk az örök üdvösségre, amit nekünk szerzett. De még ebben a mulandó életben is teszi életünk őrizője kíván lenni. Ezért hát legyünk az ő juhain! Hiszen ő nem a farkasok pásztora. Ha vadállatok módjára akarunk cselekedni, túllépve emberi életünk korlátait, akkor egy ördögből kettőt csinálunk (amint mondani szokták), és ha bántalmaznak, zaklatnak minket, mi pedig arra készülünk, hogy megbosszuljuk, akkor a lehető leghelytelenebbül cselekszünk, mert úgy teszünk, mintha nem volna szükségünk Jézus Krisztusra, mint Pásztorra. Ő azonban azt akarja, hogy hallgassunk szavára, mint ahogy a juhok és a bárányok is erre adnak nekünk példát. Eljünk tehát ilyen lelki ártatlanságban, és megtapasztaljuk, hogy mit ér Isten Fiának oltalma, amit kijelentett Igéjében, amikor azt mondja, hogy Istennek hatalmát kiterjeszti oltalmunkra és megtartásunkra.

Bár emberi értelemmel fel nem foghatjuk, hogy *a szelídek öröklik a földet*, és inkább azt mondogatják, hogy mindazok, akik jóságosak, ártatlanok és türelmesek, voltaképpen ügyetlenek, és sokkal többet érne tudatosan bosszút állni, mint szenvedni azért, mert mások visszaélnék ártatlanságunkkal: mindamellet igaznak fogjuk találni ezt a tanítást, hogy nincs jobb és kívánatosabb dolog, mint ra-

gaszkodni ehhez az ártatlansághoz. Legyen olyan emberi lelkületünk, hogy türelmesen elhordozzuk az ellenünk elkövetett bántásokat, és ne fizessünk vissza ezért gonosszal, hanem a rosszat jóval győzzük meg. Mert ha így cselekszünk, akkor örököljük igazán a földet. Mit is kívánnak valójában azok a „derék” emberek, akik azt akarják, hogy mindenki reszkessen a tekintetük előtt s így szerezzenek maguknak tekintélyt? Azt kívánják, hogy birtokolják a földet, mégpedig zsarnoki hatalommal. Igen, hogy övék legyen! De ezzel önmagukat teszik rabokká az egész földkerekségen, akár falvakban vagy városokban, akár pedig kastélyokban vagy várakban élnek. Mindenki ellenségüké lesz, és ami még rosszabb: harcolnak saját maguk ellen, azután pedig Isten üldözni fogja őket, bármerre járnak is.

Mi pedig tartsuk magunkat ahhoz, amiről Isten Fia tett bizonyosságot, aki maga az örök igazság, s aki nem csalódhat. Követve tanítását, ismerjük el tehát, hogyha uralkodni tudunk önmagunkon, békétűrők és szelídek leszünk, amint ő parancsolja. Akkor valóban örökölni fogjuk az egész világot, és Isten kegyelméből már itt e földön tiszta és igaz szívvel részesülünk a legdrágább javakban. Így mindenkor nyugalomunk lehet még akkor is, ha bántalmaznak.

Mindamellet meg kell jegyeznünk, hogy ez az ígéret ugyan nem teljesedik most mindenben és mindenütt, de azért némi tapasztalatot szerezhetünk felőle. Mert nem ok nélkül van megírva, hogy az utolsó nap lesz valóban megváltásunk napja, Isten gyermekeinek helyreállítására és felüdülésére. Várjuk hát türelmesen, hogy valósággá legyen annak az örökségnek birtoklása, amit Jézus Krisztus itt meg-

ígér, és megtapasztaljuk, hogy ez a földet Isten valóban nekünk adta. Eközben pedig elégedjünk meg azzal, hogy itt e földi világban meg kell futnunk életpályánkat, el kell végeznünk vándorutunkat, bárhol vagyunk is, elégedjünk meg ennyivel még akkor is, ha gyötörnek és kizsákmányolnak minket, mert Isten kijelenti és megéretteti velünk, hogy amink van, azt úgy birtokoljuk, mint gyermekei és örökösei. Ne zavartassuk magunkat, és ne törődjünk azokkal, akik úgy vélik, hogy mindent megnyertek, ha göggyükkel, erőszakosságukkal és zsarnokságukkal mindent letapostak.

Íme, összefoglalva: ezt kell megjegyeznünk ebből a szakaszból.

Ne hallgassunk arra a csalfa közmondásra, hogy üvölteni kell a farkasokkal! Inkább becsüljük meg Urunk, Jézus Krisztus oltalmát, amely többet ér, mint a mi esetleges megtorlásunk, vagy bármilyen önvédelmünk. Mert az bizonyos, hogy azzal a végtelen hatalommal, amely neki adatott megtartásunkra, bizonyítja, hogy ő erősebb mindeneknél.

A következőkben ezt olvassuk: *„Boldogok, akik éheznek és szomjaznak az igazságra, mert ők megelégtetnek.”* Lukács evangélista ezt egyszerűen így fogalmazza: *„Boldogok vagytok, akik most éheztek, mert megelégtettek.”*

Máté a nagyobb kifejezőerő kedvéért teszi hozzá ezt a szót: *„az igazságra”*. Ezt azonban olykor rosszul magyarázták, mert magasabb és bonyolultabb értelmet kerestek a szónak: hogy ti. legyen bennünk az igazság iránti buzgalom, az a vágy, hogy minden az igazságnak megfelelően, szép renddel menjen végbe, és ha ilyen érzelmekkel teljesedünk meg, akkor ISTEN megadja nekünk azt

a kegyelmet, hogy megláthassuk a világ oly átalakulását, amelynek majd örvendezni fog a szívünk.

Igaz ugyan, hogy ez a tanítás elfogadható volna a maga helyén, de az evangélisták nagyon jól és hűségesen fejezték ki Urunk, Jézus Krisztus gondolatát. Az ugyanis bizonyos, hogy Lukács evangélista szavaiból nem lehet kihámozni azt a mélyebb értelmet, hogy nekünk az igazság után kell epekednünk, és látva a földön elkövetett sok igazságtalanságot, sóhajtozva kell könyörögnünk Istenhez, kérve, hogy teremtsen jó rendet. Így tehát, amikor ezt olvassuk: „*Boldogok vagytok, akik éheztek...*”, azt jelenti – amit már előbb mondtunk –, hogy boldogok azok, akik szegények lévén sírnak, és szorongattatások között élnek, de Istennél keresnek és találnak menedéket, segédelmet. Miért említi tehát Máté evangélista *az igazságot*? A magyarázat kézenfekvő. Azt akarja kifejezni, hogy Isten gyermekeinek nemcsak éhezniük és szomjúhozniuk kell, vagyis nemcsak azt kell megérezniük, hogy megfosztattak minden segítségtől és támogatástól anynyira, hogy a gonoszok uralkodnak felettük, hanem vállalniuk kell a küzdelmet, a harcot még akkor is, ha erre semmi okot nem adtak. Sőt még azt sem kérhetik, hogy ők másokkal szemben kivételezettek legyenek, és kedvezésben részesüljenek – különösen meg nem engedett eszközökkel! Csak azt kérhetik, hogy igazságot gyakoroljanak irántuk és ok nélkül ne gyötörjék őket. De bármennyire is jogos és méltányos lenne erre vonatkozó vágyuk, ezt mégsem érhetik el azonnal. Tehát úgy látszik, teljesen nyomorultak lennének, ha nem kapták volna ezt az ígéretet: „*megelégtíttetek*”.

Megállapíthatjuk tehát, hogy mi a természetes értelme annak, amit Urunk, Jézus Krisztus nekünk kijelent. Először is arra figyelmeztet, hogy nem élhetünk saját kényünk-kedvünk szerint, hanem ellenkezőleg: éhezniük és szomjúhozniuk kell; nem elégíthetjük ki minden vágyunkat, sőt még abban is hiányt fogunk szenvedni, ami szükséges a földi életben: ha ételre, italra lesz szükségünk, nem tudjuk beszerezni, ha pedig lesz táplálékunk, nem lesz öltözékünk, vagy rossz lesz a ruhánk, nem lesz megfelelő lakásunk. Kínozni fognak minden oldalról minket, és segítséget sehol sem találunk úgyannyira, hogy még azt is el kell tűrnünk, ha arcunkba köpnek. Ez bizony nagyon nehéz és kellemetlen állapot, különösen, ha jól megfontoljuk a saját gyarlóságunkat. Mi ugyanis olyan törekenyek vagyunk, hogy közel áll hozzánk a kétségbeesés. Tanuljunk meg hagyatkozni arra a reménységre, hogy végül is megelégtést nyerünk, és Isten gondoskodni fog rólunk minden szükségletünkben. S ha ma olyanok vagyunk is, mint aki már-már kileheli lelkét, mert nincs benne élet-erő, sem pedig segítséget máshol nem talál; tehát mégha ilyen végső szorultságban vagyunk is, ez a reménység, mint erős támasz, megtart minket. Nézzünk hát Istenre, akinek megvan az a hatalma, hogy az éhezőket megelégtítse. Ha pedig mi azt hangoztatjuk, hogy nem óhajtunk kivételezést másokkal szemben, még ha igazán okunk is volna rá, ne találjuk különös dolognak, ha ez mégis bekövetkezik. Mert jóllehet nem akarjuk, hogy minket elnyomjanak, de azt sem kívánjuk, hogy bárki is sérelmet szenvedjen értünk. Csak azt az egyet kérjük, hogy igazság és méltányosság uralkodjék

közöttünk. S ha mégis éhezünk és szomjúhozunk kell, és Isten engedi, hogy rövid időre ellanadjunk, ez csak azért van, hogy megpróbálják hitünket és bekegyesíteni. Ha ugyanis földi életünk idején teljes nyugalomban lennénk és soha el nem gyöngülünk, az emberek pedig arra igyekez-nének, hogy minket megelégtessenek, semmi nem okozna nekünk bosszúságot, nem akadályozná utunkat, akkor hogyan is lehetne a gyakorlatban megvalósítanunk az itt kifejtett tanítást?

Ezért kell tehát éhezünk és szomjúhozunk! De az is kell, amint mondtuk, hogy szelidek maradjunk még akkor is, ha vadállatok között élünk, amilyen éles fogakkal, erős lábakkal készen vannak arra, hogy szétmarcangoljanak, felaraboljanak és lenyeljenek. Mi tartunk ki állhatatosan bekegyesüléssel és szelidséggel! Ezért kell tehát érez-nünk az éhséget és szomjúságot, hogy Istenhez imádkozzunk; ha pedig ő igaz ügyünk ellenére is megengedi, hogy ilyen bánatalmazásokban részesüljünk, mi mégse adjunk búnak fejünket, kétségbe ne essünk, és ne jöjjünk ki a sodrunkból, hanem maradjunk meg abban a várakozásban, hogy végül is Isten gondoskodik rólunk minden szükségünkből. Ezt kell még ebből a szakaszból megjegyez-nünk.

A fentiekhez Urunk, Jézus Krisztus még ezt is hozzáteszi: „*Boldogok az igazalmasok, mertők igazalmaságot nyernek!*”

Ez is olyan mondat, ami ellenkezik az emberek elgondolásával. Mert mit is gondolunk boldogságunkról? Bizonyára azt, hogy mentesek legyünk mindenféle gyötrelemtől, s az emberek kíméljenek; ha pedig valakit baj ér, tartsa el azt, mi pedig

ne vegyünk tudomást mások bajáról, és ez ne zavargjon minket. Ne csak a saját személyünkben legyünk békességesek, hanem egyébbel se törődjünk, s ha így vágyaink kielégítést nyernek, észre se vesszük azt a sok bánatot, aggodalmat, zsarolást és gyötrelmet, ami előfordul e világban.

Ime, ezért gondolják sokan, hogy boldogok azok, akik vidáman élnek, anélkül, hogy bármivel vagy bárkivel is törődjenek. Bedugják füllüket, hogy semmi olyat ne halljanak, ami őket zavarja. Mert kétféle érzelm szokott gyötrni minket: először is mindenki éri saját baját, amely miatt bosszanzkodik; de ott van bennünk a másokkal való együjtetés is: ha látunk valakit, akit igazságtalanul bánatalmaznak, vagy ott van előttünk egy szegény beteg ember, aki végtelenül sokat szenved, más valaki, akit megfosztottak földi javaitól, azután a szegény árva, akik elvesztették apjukat, az özvegyek, akik elvesztették férjüket... – ténylegesen megtapasztalhatjuk, hogy sok nyomortárs van a világban, ami megszorít minket. Pedig akik *boldogok* kívánnak lenni (ezt az ő elgondolása szerint mondom), azok elsősorban azt kívánják, hogy kíméletben részesüljenek életük folyamán, és semmi igazságtalanságot ne tapasztaljanak sem saját személyükre, sem földi javaikra nézve. Inkább azt akarják, hogy mindenki nekik tapsoljon, örömben és vidámságban óhajtanak élni mindenkori. Nincs más céljuk, mint a jólét, csak nevéző és hízoló emberek óhajtanak látni maguk körül. Ime, itt van a baj!

Es ez még nem elég. De megtörténik, hogy ilyeneket hallunk: „Sajnos itt van egy szegény beteg ember, aki sokat szenved, annyi nélkülözés, annyi

nyomorúság a sorsa, annyira beteg, hogy siralmas dolog rátekinteni!” Aki így szól, annak a szívében még legalább szánalom van. De valójában találhatunk olyan profán embereket is, akiknek a szíve annyira megkeményedett, hogy semmi szánalmat sem éreznek a mások szegénysége és nyomorúsága iránt: felőlük mindenki éhezhet, csak nekik legyen jó dolguk, magtárjukban legyen nagy tömeg búza, legyen tele pénztárcájuk, akkor azt se bánják, ha a föld minden lakosa elpusztulna. A szegény emberek éhezhetnek, ha ezzel az ő javukat szolgálják.

Íme, tehát: így hártják el maguktól az Istent gyalázó emberek az együttérzés, az irgalmasság minden megnyilvánulását, hogy elkerüljenek minden háborgatást és aggodalmaskodást. Ezzel szemben Urunk, Jézus Krisztus itt arra figyelmeztet, hogy nekünk úgy kell magunkhoz ölelni szegénységben élő felebarátainkat, mintha egyesül-nénk velük, hogy fogékonyak legyünk szenvedése-ik átérésére, és gyöngéd szeretettel velük együtt sóhajtozzunk, és együtt sírjunk a sírókkal, mint ahogy erre Pál apostol buzdít. Mindezekkel arra nézve nyerünk tanítást, hogyha életünkben sok a nyomorúság, kellemetlenség, elnyomás és igazságtalanság, ez mégse legyen akadálya annak, hogy boldogoknak mondjuk magunkat, hiszen Isten még szenvedéseinket is megáldja, ha rátekintünk. Urunk, Jézus Krisztus pedig még egy fokkal tovább vezet minket mostani tanításával, ti. azonkívül, hogy minden embernek szelídnék kell lennie saját életében, s türelmesen kell hordoznia a bán-talmakat és gyötrelmeket, még azokkal is együtt kell éreznie, akik ellenséges indulatból fakadó zak-

latásokat szenvednek, és keresnünk kell azokat az eszközöket, melyekkel őket megsegíthetjük éppen úgy, mintha mi magunk volnánk a szenvedők.

Irgalmasságot gyakorolni tehát annyit jelent, mint osztozni a másik ember nyomorúságában. Lehet valaki eleven, egészséges, akinek van enni- és innivalója, nem lát maga körül semmi fenyegető veszélyt, mégis, ha felebarátját szenvedni látja, ez nem hagyja őt érintetlenül, hanem vele együtt kell vállalnia a nyomorúságot, és részt kell vennie terhének hordozásában, hogy éppen így segítsen rajta. Amikor pedig ezt mondjuk: „*éppen így*”, akkor gondoljunk arra, hogy az alamizna-osztogatás sokszor minden emberi érzelem nélkül történik. Az ember ad valamit a szegénynek, de ez nem egyéb, mint valami váltásdíj-fizetés, adó- vagy pénzbehajtás, amit nem minden sajnálkozás nélkül és nem önkéntesen fizetünk. Amikor ugyanis a gazdag ember adakozik a vagyonából, azt nem ezzel a megfontolással szokta tenni: „Íme, Jézus Krisztus testének tagja van előttem, hiszen mindnyájan egyek vagyunk őbenne!” Éppen ezért azt kell jól megjegyeznünk, hogy mit sem ér, ha támogatjuk azokat, akik rászorulnak a segítségünkre, de nincs ott a szívében az a jól meggyökereztetett szeretet, amellyel átvállaljuk felebarátunk nyomorúságának egy részét. Éppen így azt is tudnunk kell, hogy Isten maga szerkesztett egybe minket, és mi magunkat egymástól szét nem választhatjuk. Senki nem lehet elégedett csupán a saját személyével, és nem lehet mások iránt közönyös, hanem érzelmeinket ki kell terjesztenünk a szeretet törvénye szerint. Ha látjuk, hogy egyesek betegek, mások szegények, akiket megfosztottak földi javaiktól, vagy más – akár testi, akár lelki – nyomorúság

kínozza őket, akkor erre gondoljunk: „Hiszen ez a mi testünkéből való!” Azután pedig mutassuk meg ténylegesen is irgalmasságunkat. Mert ezerszer is kinyilatkoztathatjuk ünnepélyes formában, hogy szánalmat érzünk azok iránt, akik szenvednek, mindez semmit sem ér, ha nem segítünk rajtuk. Sokan mondogatják: „Óh, nagyon szánom ezt a szegény embert...” – de aztán megtörlik szájukat, és semmiféle segítséget nem nyújtanak neki. Miután sokan kifejezték sajnálkozásukat, nem lesz senki, aki ezen felindulna. Egyszóval: tele van a világ irgalmassággal, ha hinni lehet a szájnak, de ez csupán képmutatás. Jakab apostol is erősen hangoztatja ezt levelének 2. részében (14–17. v.). Az pedig egyenesen arcátlanság, ha valaki szavaival hangoztatja az irgalmasságot, de sem az ujját, sem a nyelvét nem akarja megmozdítani, amikor arról van szó, hogy megsegítse az elnyomottakat.

Elsősorban tehát azt kell megtanulnunk, hogy legyünk emberségesek, mert így tudunk együttérezni azokkal, akik szenvednek. Azután pedig tekintsünk arra, hogy mások megsegítésére Isten milyen lehetőséget ad nekünk, és használja azt fel mindenki hűségesen. Jézus ugyanakkor ígéretet is közöl velünk, mert mi szánalmasan hanyagok vagyunk. Az a tanítás pedig, amit Isten Fia itt hirdet, teljesen ellenkezik érzelmvilágunkkal, éppen ezért nagyon nehéz azt hittel elfogadni, de az ígéret segíti annak elfogadását. Ha ugyanis csak ennyit hallanánk: „*Boldogok az irgalmasok...*” – ezt mindenki visszautasítaná, de Urunk, Jézus Krisztus arra emlékeztet, hogy *nekünk is szükségünk van irgalmasságra* mind mennyei Atyánk, mind pedig az emberek részéről, s hogy ezt elnyerhessük, ennek leg-

jobb eszköze, hogy *mi legyünk irgalmasok*. Amikor tehát ezt a tanítást halljuk, ez legalább arra ad alkalmat, hogy jobban magunkba szálljunk. Ha pedig még inkább meggondoljuk, amit Jézus Krisztus itt szinte mellékesen érint, akkor ebből levonhatjuk azt a tanulságot, hogy *az irgalmasság gyakorlása* Isten gyermekei számára *már egy része a boldogságnak*.

Valóban, nagyon jól meg kell gondolnunk, hogy milyen szükségünk van az irgalmasságra. Van olyan ember, akinek minden vágya teljesül e világon, megvan mindene, amit kíván, mégis támadhat sok baj az életében. Lehet valaki herceg, király, vagy bármilyen nagy úr, de nem nyerhet biztonságot afelől, hogy őt soha nem éri valamilyen rettenetes csapás, akár testi, akár lelki életében kell is azt elszenvednie. Isten pedig megmutatja ezáltal, hogy ha valaki fellegek fölé építi is fészket, a saját sorsát el nem kerülheti, mert halandó teremtmény és törekeny ember. Ha pedig az ilyenek is, akik – látszat szerint – már e földön saját külön paradicsomban lakoznak, szükségük van irgalmasságra, akkor mi történik velünk?

Ha tehát erre gondolunk, bizonyosan indíttatást nyerünk a könnyőületesség gyakorlására, valahányszor megtapasztaljuk felebarátaink nyomorúságát, inségét és szenvedését. Az előbb arra hivatkoztunk, hogy a világ nem nagyon gyakorol irgalmasságot azokkal, akik maguk irgalmasok – ez bizony baj! De tudnunk kell, hogy az emberek szíve Isten kezében van, és ő azokat jótetszése szerint irányítja. Még ott is, ahol csak rosszakarat, gőg, gonoszság és elbizakodottság található, Isten megtalálja az emberiséget. Még ha az emberek nem is tartják számon,

hogy mi irgalmasságot gyakorolunk a szükségben lévőekkel, segítséget nyújtunk nekik (még ha a világ mindezt megvetéssel is fogadja), Isten úgy irányítja a szíveket, hogy ha majd valamilyen szükségét szenvedünk, megtapasztaljuk: ő nem foszt meg minket megélhetésünktől, és nem mondja, hogy majd mi is irgalmasságot nyerünk azoktól, akiknek segítséget nyújtottunk, hanem ténylegesen is meglátjuk e tekintetben saját életünk folyamán azt, amit Urunk, Jézus Krisztus mondott, hogy *mindenkinek olyan mértékkel mérnek, amilyen mértéket ő használt mások iránt.*

Valóban nem hiába mondja Jakab apostol: „Az ítélet irgalmatlan ahhoz, aki nem cselekedett irgalmasságot, az irgalmasság ellenben diadalmaskodik az ítéleten” (Jak 2,13). De nekünk még messzebb kell mennünk. Mert ha Isten megengedi, hogy hálátlanság legyen e világon – s úgy látszik, hogy hiábavaló mindaz, amit tettünk mások megsegítésére, akiknek szükségük volt reánk –, nekünk annál inkább meg kell jelennünk az örök bíró előtt, aki csakis irgalmassága által engedi, hogy benne reménykedjünk. Ha csupa kegyetlenség volna e világon, és csak elvesztegetnénk időnket, amikor úgy véljük, hogy jót teszünk, akkor arra gondoljunk, hogy nekünk milyen nagy szükségünk van Isten irgalmasságára. Mert Jakab apostol nem mondhattott volna borzalmasabbat az emberek megfélemlítésére, mint ezt a megállapítást: „...az ítélet irgalmatlan...!” És valóban, ha nekünk meg kell jelenni Isten ítélőszéke előtt és ő teljes szigorával bánik velünk – ugyan mi lesz ennek következménye? Jobb lenne, ha meg sem születünk volna, vagy ha tetű, bolha vagy a világ bármely egyéb hitványsá-

ga lett volna belőlünk. Mivel azonban egész üdvösségünk egyedül Isten irgalmasságán alapul, milyen örömet jelent nekünk, amikor azt ígéri, hogy könnyörülő szeretettel és együttérzéssel lesz irántunk, ha elébe hozzuk nyomorúságainkat, amelyekkel telve van életünk, és megtapasztaljuk felebarátaink együttérzését is. Mindez arra indít, hogy magunkba szálljunk és mi is irgalmasságot gyakoroljunk.

Ha tehát ilyen ígéletünk van, bizonyára esztelen örjögők lennénk, ha ez nem indítana minket irgalmas cselekedetekre. Ezt jól meg kell jegyeznünk. De ne kételkedjünk abban sem, hogy Isten már itt e földön megízlelteti velünk mindazt, amiről szólt nekünk Fia, aki Istennek igaz tanúja, s aki azért született, hogy bizonyosságot tegyen az igazságról (Jn 18,37). Ha mi könnyörületességet gyakorolunk, nekünk is könnyörületben és irgalmasságban lesz részünk még a gonosz és hálátlan emberek részéről is, mert Isten úgy vezeti őket, hogy amikor segítséget szenvedünk, segítséget nyújtanak nekünk, holott nem is gondolják, ezzel Istent szolgálják, pedig nem is a szeretet indíttatásából teszik. Az történik majd velük, ami hajdan az egyiptomiakkal, akik ugyan ellenségeik voltak Isten népének, mégis a legdrágább kincseiket adták – Istentől kényszerítve – Izráel fiainak a menekülés idején.

Így tehát, bármiként legyen is, tekintsünk magasabbra, mert számot kell adnunk életünkről: ha irgalmasok leszünk, bizonyosan megtapasztaljuk, hogy Isten is az lesz irántunk.

Az irgalmasság azonban nemcsak azt a bizonyos együttérzést jelenti, amiről az előbbieken szól-

tam, tehát azt, ha valaki éhezik, szomjúhozik, beteg, vagy bármilyen méltánytalanság és elnyomás következtében szenved, hanem irgalmasságot jelent az is, ha eltűrjük azoknak gyarlóságait és bűneit, akik nagyon is megérdemelnék, hogy az emberek kivessék maguk közül. E tekintetben oly mérsékletet kell tanúsítanunk, amire a Szentírás tanít minket. Nekünk ugyanis oly módon kell irgalmasságot gyakorolnunk azok iránt, akik elestek, hogy az ne legyen hízelgés a számukra, és ne rejtse el a bennük levő gonoszt, nehogy az még jobban növekedjék. Tehát könyörületesnek kell lennünk, ha azt látjuk, hogy felebarátaink sok gyarlósággal terheltek, s ezt el kell hordoznunk, de nem azért, hogy hozzájuk hasonlókká legyünk, hanem hogy rámutatva hibáikra, emberségesek legyünk velük. Ne legyünk kényelemszeretők, mert vannak sokan, akik csak mulatnak vagy gúnyolódnak, ha valakinek az életében felfedezik a bűnt. Ehelyett inkább sírjunk, és ezt mondjuk: „Sajnos, ez a szegény ember megbántotta Istent!” Fogadjuk fájdalommal, ha azt látjuk, hogy veszni indult egy lélek, akit Urunk, Jézus Krisztus drága áron, a saját vérével váltott meg. Vagy ha azt látjuk, hogy Isten igazsága sérelmet szenvedett, dicsőségét kisebbíteni akarták..., mindezek szánakozásra indítanak minket. Íme, így találunk irgalmasságot Istennél, ha mi is könyörületesek leszünk azok iránt, akik gyarlóságból elestek. Hordozzuk el őket és igyekezzünk életüket helyreigazítani.

Pál apostol e tekintetben két dologra tanít minket: ne kedvezzünk azoknak, akik elestek, irgalmasságot gyakorolva irántuk oly módon, hogy ezzel tápláljuk a bennük levő gonoszt; de ne legyünk irántuk mégsem túlságosan és mértéktelenül szí-

gorúak, hanem hordozzuk el őket béketűréssel. Tekintsünk azokra, akik elestek, a szelídség lelkével! Gondold meg, hogy te magad is eleshetsz, és ha majd megismered a saját gyöngeségedet, te is könyörületes leszel azok iránt, akik hozzád hasonlóak. Azt tapasztaljuk mindenben és mindenütt, hogy emberiséget és irgalmasságot kell gyakorolnunk azok iránt, akik valamit vétkeztek, és támogatnunk kell azokat, akiknek szükségük van a segítségünkre. Támogassuk azokat, akiket igazságtalanul elnyomnak, bátorítsuk őket harcaikban akkor is, ha czzel magunkra vonjuk a gonoszok haragját.

Meggondolva az elmondottakat, figyeljünk arra is, hogy miként fejezi ki magát Lukács evangélista: „Boldogok *vagytok*...” ti! Ezzel azt óhajtja tudtunkra adni, hogy nem elég ezt a tanítást megérteni, és vallást tenni arról, hogy ez valóban igaz, hanem mindenkinek eszerint kell élni és cselekedni. Azért mondja ezt így – személyhez szólóan – Lukács evangélista, hogy ne csak felvillanjon szemünk előtt, és ne csak megüsse fülünket ez a mondat: „*Boldogok azok...*, *boldogok azok...*” Urunk, Jézus Krisztus ugyanis azt akarja, hogy mindezt a saját magunk tanulására alkalmazzuk. Tanuljunk meg azt is, hogy szelídek, türelmesek legyünk az ellenünk tanúsított méltánytalanság esetén. Tanuljunk meg éhezni és szomjúhozni. Ámbár bizonyosan nem sértettünk meg senkit és senkinek a jogait nem bántottuk, de ha ennek ellenére mégis üldöznek minket, és igazságtalanul bánnak velünk, mi még akkor is legyünk szelídek. Végezetül tanuljunk meg könyörületeséget gyakorolni azok iránt, akik szenvednek, ne legyünk érzéketlenek

irántuk, hanem segítsük őket tehetségünk és lehetőségeink szerint, amint arra alkalom adódik. Gyakoroljuk magunkat mindezekben, figyelve még erre a szóra is: „*mostan*”. Ne feledjük, hogy Isten megízlelteti velünk e tanításnak hasznát már itt e halandó életben, de a teljes örövendezést, az igazi boldogságot az utolsó napra tartja fenn számunkra.

Ne feledjük tehát, hogy *mostan!* Vagyis ebben a helyzetben, amelyben itt e földön vagyunk, tanuljunk meg könyörületeséget gyakorolni azok iránt, akik szenvednek, s akik minket is eltérnek. Ha bántanak és gyötörnek, ha embertelenek és kegyetlenek velünk, még akkor is legyünk szelídek és jószágosak. Végül pedig érezzük meg, hogy aki így szólt, annak teljes hatalma van. Neki adatott minden uralom, és beteljesíti mindazt, amit most Igéből hallunk. Magához gyűjt majd minket is abba a mennyei seregbe, amelybe most még csak vágyakozunk.

*A „tisztá szívűek”,
a „békét teremtők”
és az „igazságért üldözöttek”
boldogsága*

„Boldogok a tisztá szívűek, mert ők meglátják az Istent. Boldogok, akik békét teremtenek, mert ők Isten fiainak nevezetnek. Boldogok, akiket az igazságért üldöznek, mert övék a mennyek országa” (Mt 5,8–10).

„Boldogok vagytok, amikor gyűlölnék titeket az emberek, és amikor kiközösítenek, gyaláznak benneteket, és kitörlik neveteket mint gonosz nevet, az Ember fiáért. Örüljétek azon a napon, és ujjongjatok! Íme, nagy a ti jutalmatok a mennyben, mert ugyanezt tették atyáuk a prófétákkal (Lk 6,22–23).

Mindenki igaznak fogja vallani, ha azt mondjuk, hogy a legfőbb erény, amelynek meg kell lenni bennünk: *a szív tisztasága és őszintesége*. Bizonyos ugyanis, hogy enélkül minden jó, amit oly sokra becsülünk, Isten előtt nem egyéb, mint füst és pára. A feddhetetlenséget mindenki dicsőíti, de van egy hibás magatartása az embereknek, amit senki sem tud ezzel összeegyeztetni. Láthatjuk ugyanis, hogy bizonyos fortélyosság és leleményesség nélkül nem tudunk az emberek között forgolódni anélkül, hogy ebből károsodásunk ne származzék, mert a ravasz emberek arra igyekeznek, hogy halójukba kerítsenek minket. Ugy gondoljuk tehát, hogy nekünk is követnünk kell példájukat. Miután pedig mindenkitől megkaptuk a bölcs tanácsot, hogy nekünk tiszta és igaz szívvel, őszintén és

képmutatás nélkül kell élnünk, még sincs senki, aki ne volna hajlandó titokban fortélyosan cselekedni – bár ezt igyekeznek leplezni.

Így tehát Urunk, Jézus Krisztus olyan tanítást ad, mely mindenkihez szól, amikor azt mondja, hogy *boldogok azok, akiknek őszinte és tiszta a szívük*. De ha arra gondolunk, hogy milyen szokások mutatkoznak az emberek életmódjában, s hogy mennyire szeretik az óvatosságot és a ferde utakat, meg kell állapítani, hogy Urunk, Jézus Krisztus nem ok nélkül figyelmezteti tanítványait az őszinteségre és becsületességre.

Ezt is hozzáteszi: „*azok Istent meglátják!*” Azért használja ezt a kifejezést, mert akiknek tisztátalan a szívük, azok nem tudják magukat megőrizni, és másokat is behálózhatnak. Nincs menekvés előlük, mert olyan bölcsen tudnak beszélni, s ha valaki tárgyal velük, olyan magaviseletet tanúsítanak, hogy minden eszközzel elterelik magukról a figyelmet. Így tehát azt a látszatot keltik, mintha tiszta szívük lenne. Igen, de annyira visszahúzódnak, hogy nem lehet közeledni hozzájuk, sem pedig megismerni igazi szándékukat. Mindez annyira összekuszálódik, hogy nem lehet ítéletet mondani felettük. Annyira szeretnek a zavarosban halászni (mint ahogy a közmondás hangoztatja), és kedvelik az olyan dolgokat, amelyekből nem lehet kihámozni az igazságot. Íme, ez a világ szándéka! Lehet, hogy az ilyenek világosabban látnak, mint Isten gyermekei, de a szívük mindig sötétségben és homályosságban marad.

A hívőket pedig igénytelen és jámbor embereknek tartják. Valóban: úgy látszik, hogy alig veszik észre azt, ami számukra hasznos lenne, a cselfogá-

sokat pedig egyáltalán nem kedvelik. Nem szokták meg azokat az apró mesterkedéseket, hogy valamit megszerezzenek innen-onnan, mint ahogy ezt oly sokan teszik, sőt tudatosan bezárják szemüket ilyen esetekben. És miért? Mert nem akarnak kárt okozni senkinek a saját hasznuk érdekében.

Íme, tehát ezért mondja e szavakat Urunk, Jézus Krisztus, hogyha e világ gúnyol minket jámborságunkért, ami – látszat szerint – csak kárt okoz nekünk, elégedjünk meg egy nagyobb jutalommal: ez pedig az, hogy *meg fogjuk látni Istent!* Ha ugyanis nem volt elég éles látásunk észrevenni e világ javait, az örömeiket, az élet kellemességeit, a kiüntetések tiszteletadását, ha mindezt nem tekintettük – akkor jobban oda fogunk figyelni arra az ígéretre, amit ebben az Igében kaptunk, ti. hogy Isten jelenlétének tudunk majd örvendezni, mert ez jelenti a mi igazi örömünket, boldogságunkat, dicsőségünket. Különböztetéses kíváncsiság volna elmélyülten vitázni afölött, hogy milyen módon láthatjuk meg Istent. Mivel ő lényegileg szellemi valóság, mi nem szemlélhetjük testi szemeinkkel, és azt sem mondhatjuk, hogy a szellem látni tud. De azt is tudnunk kell, hogy az angyalok, akiknek egyáltalán nincs testük, szüntelenül szemlélik Isten felségét, amit azzal kapcsolatban olvashatunk, amikor Urunk, Jézus Krisztus a kis gyermekekről beszél, és azt mondja, hogy az angyalok látják a mennyei Atya orcáját, akinek ők szolgálnak. Az igaz, hogy mi most nem láthatjuk Istent, mert akkor hozzá kellene hasonlókká lennünk, ahogy ezt János apostol írja egyik levelében (1Jn 3,2). Ettől pedig még nagyon messze vagyunk! Így tehát ennek a látásnak öröme, amelyről itt szó van, csak az

utolsó napon lesz a miénk, amikor összhangba kerül életünk Isten dicsőségével. De hogyan lesz az lehetséges, hogy a mi testi létünk valamilyen hasonlóságba kerüljön Isten felségével, aki szellemi valóság? Ennek gondos kutatása túlhaladja a nekünk adott lehetőséget. Igyekezzünk tehát úgy élni, hogyha befutjuk pályánkat, Isten megmutassa nekünk, mit tesz ő a mennyek országában!

Sokan vannak ma is, akik illetlen, sőt ostoba kíváncsisággal szeretnék tudni, hogy a Paradicsomban milyen dicsősége lesz a hívőknek: vajon ülni fognak-e, vagy állni, esetleg sétálni, szórakozni fognak-e a földi teremtményekkel, s mindez milyen módon fog történni? Röviden szólva: olyan elképzelésekkel szeretnének foglalkozni, amelynek nincs semmi hasznuk, szeretnék képzeletben bejárni a Paradicsom minden zegét-zugát, hogy megtudják, mi történik ott, de arra egyáltalán nem gondolnak, hogy ehhez közelebb jussanak! Mi útonjáró emberek vagyunk: menetelünk, menetelünk mindaddig, amíg e világon vagyunk. Ha pedig megérkezünk örökségünkhöz, akkor majd megtudjuk, mi az. Ha egy ember házat akar vásárolni, amely tíz mérföldnyi távolságban van, ő pedig otthon ülve ezt mondogatná: „Szeretném tudni, hogy miből épült ez a ház, mennyire kényelmes, és milyen állapotban van...” – de eközben nem is gondol arra, hogy odamenjen, ugye milyen nevetséges? Igyekezzünk tehát minél jobban megismerni Istent, hogy igazán imádhassuk, és minden szükségünkben segítségül hívjuk. Ha pedig mindezekben a tanításokban előbbre jutottunk, akkor meglátjuk majd, hogy ez az öröm és boldogság a miénk lehet. Bár most még ismeretlen

előttünk lényege, mint ahogy meg van írva, hogy értelmünk nem tudja felfogni azt, amit számunkra Isten elkészített.

Legyen elég nekünk az, amit Urunk, Jézus Krisztus itt kijelent: hogyha tanítványai vagyunk, akkor először is ne legyünk bizalmatlanok, ne akarjunk többet látni, mint amennyit Isten számunkra megenged, s ne igyekezzünk magunkat álcázni, hogy egyeseket megcsaljunk, másokat hízelkedéssel megnyerjünk, és egyáltalán ne keressük a saját hasznunkat e világban, de annál inkább kövessük a becsületességet, hagyjunk el sok olyan dolgot, amit eddig értékesnek tartottunk, sőt még önmagunkat is engedjük veszendőbe menni, ha Istent megsértettük. Ha pedig nyugodt lelkiismerettel vagyunk, s igyekezzünk ügyeskedve a zavarosban halászni, és mégis elveszünk: tapasztaljuk meg, hogyha ez a világ el is ítél minket, van olyan jutalmunk, amely elég nekünk. Ez pedig az, hogy Istenben örvendezhetünk. Ez a szó: „látni” a Szentírás nyelvén azt jelenti: „örvendezni”. Amikor ezt mondjuk: nem láttok halált, vagy nem látjátok meg Isten országát, ez alatt azt is értjük, hogy nem lesz benne részetek.

Igy tehát ez annyi, mintha Krisztus azt mondaná, hogy Isten lesz örökségünk, ha nem leszünk rabjai a földi javakkal való hamis sáfárkodásnak, ha nem engedjük, hogy lelkünket a gonosz a maga hálójába kerítse, ha nem támogatunk romboló erőket, sem pedig a saját hasznunkat nem helyezük előtérbe, s ha mindezekből megtérünk. Miért? Azért, mert elég nekünk az a jutalom, amelyet Isten kijelentett, hogy ti. önmagát adja nekünk, ő akar lenni örökségünk, és azt akarja, hogy mi az övéi legyünk. Mert ugyan mit jelent nekünk

életünknek minden java és boldogsága, ha nem ezt?!

Urunk, Jézus Krisztus a „látás” hasonlatát úgy használja, hogy ezzel követi a Szentírás általános gyakorlatát. Itt ugyanis a tiszta és igaz szívről van szó, s minél inkább megtisztul szívünk minden gonosztól, és minél inkább ott van bennünk a tisztesség és becsületesség, annál kevésbé uralkodnak rajtunk a gonosz kufárkodás szellemei. A vakok és a sötétségbe merült emberek tisztábban látnak e tekintetben. Sőt, mintha egy nyíláson keresztül leselkednének, mert nem akarják, hogy jelenlétük nyilvánvalóvá legyen. Tehát Urunk, Jézus Krisztus ezt a hasonlatot követve azt mondja, hogyha mi e világban nem arra tekintünk, amit az emberek általában kívánatosnak tartanak, s amitől el vannak ragadtatva, akkor várhatjuk, hogy Isten kijelenti magát nekünk, és annyira a miénk lesz, hogy megtaláljuk benne teljes nyugalmunkat és boldogságunkat.

Az előbbiekhöz Jézus hozzáteszi: „*Boldogok, akik békét teremtenek...*” Ezt a kifejezést sokan helytelenül értelmezik, mert úgy gondolják, hogy ez általában a békés, nyugodt természetű emberekre vonatkozik, pedig ennél sokkal többet jelent. Lehet valaki békés, de mégsem békeszerető, mert nem törődik azzal, hogy másoknak is békét szerezzen. Itt ugyanis azokról van szó, akik békét teremtenek. El kell tehát kerülnünk a kétértelműséget és meg kell találnunk e szavak természetes értelmét, amelyet így fejezhetünk ki: *mindenütt szorgalmasan munkálkodnunk kell a békéért, az egymással való megbékélésért.*

De azért azt is meg kell tanulnunk, hogy ezt a munkálkodást *önmagunkon kell kezdeni!* Mert ugyan miképpen tudna valaki nekünk békét teremteni, és

hogyan tudná lecsendesíteni a feltámadt egyenetlenkedéseket és viszálykodásokat, ha a saját maga részéről nem ad jó példát? Ha valaki mindenkivel viszálykodik, türelmetlen és erőszakos minden cselekedetében, az hiába próbál majd valamilyen veszekedést lecsillapítani, mondván: „Hé, legyen békeesség köztektek!” És hiába veti magát a veszekedők közé, mondván: „Nem szabad viszálykodnotok!” Ugyan milyen tekintélye lenne annak, akit elönt a harag, egész lénye villámlik és mennydörög, és mégis békét akar teremteni mindenütt?!

Tanuljunk meg tehát: ahhoz, hogy békét teremtsünk, elsősorban az szükséges, hogy mi legyünk békeesegsek. De hogyan? Az imént beszélünk arról, hogy milyenek a szelíd lelkű emberek: ez is egy része a békeességnek. Mert ha türelmesek vagyunk, bizonyos, hogy amennyire rajtunk áll, jó egyetértésben és békeességben leszünk mindenkivel. A türelmetlenség pedig legfőbb oka annak, hogy az emberek között sok zűrzavar mutatkozik, és úgy háborúskodnak egymással, mint a kutyák és a macskák, mintha egymást akarnák megenni. Ez az oka annak is, hogy senki sem tudja elszenvedni a méltánytalanságot, s hogy mindenki csak a saját hasznára törekszik, azt akarjuk, hogy az emberek mindenben és mindenütt hozzánk alkalmazkodjanak. Ha pedig nem így van, akkor azonnal fegyvert ragadunk. Azután jönnek a gáncsoskodások, amelyek halálos gyűlölséggé fajulnak, úgyhogy gyilkolni és ölni is készek vagyunk, semmit sem kímélve! Íme, tehát: ide vezet a türelmetlenség, amely miatt az emberek nem képesek békeességben együtt élni, hanem tudatosan zavart keltenek, úgyhogy mindenki ördöge lesz a felebarátjának. Tanuljunk meg tehát türelmes-

séget gyakorolni, és ne keressük mindenképpen a saját hasznunkat, sem pedig a magunk dicsőségét, hogy annál könnyebben megbocsáthassunk azoknak, akik velünk igazságtalanul bánnak. Így leszünk békességesek!

Egyébként az nem elég, ha nem adunk okot senkinek arra, hogy háborgasson és zaklasson, hanem az is szükséges, hogy *a békének megadjuk az árát*, amennyiben ez tőlünk telik. Vállalnunk kell, hogy bizonyos kárt szenvedünk, s engednünk kell valamit a saját jogainkból, ha ez szükségesnek látszik. Legyen a békesség olyan drága nekünk, mint ahogy Isten is parancsolja. Semmi más érték ne legyen hozzá hasonlítható. Lehet, hogy valaki nem okoz semmiféle zűrzavart, nem bánt senkit, még ha az bajt okozna is neki, mindenki megelégedett vele, szelíden eltűri az igazságtalanságot, és nem csinál nagy ügyet belőle – mindezekon kívül még gyakorlatilag is cselekednie kell Urunk, Jézus Krisztusnak ezt a tanítását, hogy ti. igyekeznünk kell *békességet teremteni* mindenütt.

Tehát nem elég, hogy valaki távol tartja magát mindenféle kegyetlenségtől, babonaságtól vagy jogtalanságtól, hanem ha azt látjuk, hogy az ártatlan szegény embert sanyargatják, tőlünk telhetően támogassuk és nyújtunk neki segítséget. Ha két ember összezőrdül egymással, legyünk irgalmasok irántuk, úgy nézzünk rájuk, mint két veszendő lélekre, akiket Urunk, Jézus Krisztus vérével váltott meg: mi pedig borzadjunk meg attól, hogy uralkodik bennük az ördög, aki minden viszálykodás fejedelme, és elutasítja Istent, aki a békesség szerzője. Ezért igyekezzünk lecsillapítani minden viszálykodást!

Íme, ezért szór átkot Isten azokra, akik pörpatvart és viszálykodást szítanak az emberek között. Olyanok ők, mint a gyűjtogatók, akik arra törekszenek, hogy az egykori barátok ellenségekké legyenek. S ha van valami lehetőség arra, hogy valakiben gyanú keletkezzék a másik emberrel szemben, akkor a helyzetet közvetve még jobban elmérgesítik. Olyan ez, mint amikor egy sebre nem gyógyító írt tesznek, hanem mérgező anyagot, amely tűzbe borítja a fájdalmas sebet. Itt azt kell megtanulnunk, hogyha viszálykodást szítunk az emberek között, ezzel önmagunkat zárjuk ki Urunk, Jézus Krisztus iskolájából és egyházából. Hogy pedig tanítványai lehessünk, nemcsak nekünk kell békességesek lennünk, hanem igyekeznünk kell – amennyire csak tőlünk telik – meghiúsítani minden ellenségeskedést, s eloltani annak meggyújtott tüzét, elhárítani minden viszálykodást. Ha azt látjuk, hogy némelyek gyűlölködnek egymás között, igyekezzünk idejében segítségükre sietni, ne engedjük, hogy a Sátán hatalmába kerítse őket, hanem előzzük meg. Íme, összefoglalva ez az, amit meg kell jegyeznünk.

Urunk, Jézus Krisztus úgy akarja hangsúlyozni ezt a tanítást, hogy ezt mondja: akik békességet teremtenek, azok „*Isten fiainak neveztetnek!*” Van-e kívánatosabb dolog, mint magunkat Isten gyermekeinek vallani, s őt Atyánknak nevezhetni? Enélkül mit érne életünk? Ha Isten elvet minket, mi marad meg nekünk? Mert ha minden vágyunk teljesülne is e világon, mindez átok és zűrzavar lenne számunkra, ha Isten irgalmat nem gyakorolna irántunk. Minden jólétünk és boldogulásunk élvezhetetlen volna, ha meg nem tapasztalnánk Isten atyai szeretetét és irántunk való jóindulatát. Tehát egy-

szerűen erre kell törekedni, hogy ti. Isten legyen Atyánk, és meglegyen az a kiváltságunk, hogy magunkat gyermekeinek nevezhessük.

Ilyen áldást azonban csak akkor nyerhetünk, ha békeszeretők vagyunk. Istent ugyanis nem ok nélkül nevezzük a békesség Istenének. Ebben is hasonlítanunk kell hozzá, mert különben nem vagyunk az övéi, bármennyire vallást teszünk is róla ajkunkkal. Az is egy próbája, hogy Isten Atyánk, ha neki engedelmeskedve kívánunk élni, ha minden civakodást – amennyire ez tőlünk telik – elkerülünk. Igaz, hogy gyakran kénytelenek vagyunk harcolni a gonoszokkal, és sok vihart kell meg tapasztalnunk, sőt mi több: gyakran előfordul, hogy minket okolnak az emberek között támadt sok zűrzavar miatt – de akkor is törekedjünk a békére, amennyire tőlünk telik, ahogy erre Pál apostol buzdít (Róm 12,18).

Íme, ezért teszi az előbbiekhöz Urunk, Jézus Krisztus azt is, hogy *boldogok vagyunk, ha üldözéseket szenvedünk, ha rosszat mondanak rólunk és elvetnek, mintegy kiközösítenek*. Nem baj, ha gyűlölnék, ha ez az evangéliumért történik. Isten elfogad minket, még ha a világ zavartkeltőnek és lázongónak tart is bennünket. Csak tőlünk függ, hogy körülöttünk békesség legyen. Két dolgot kell itt összeegyeztetnünk: legyünk békességesek, hordozzuk el türelmesen, csendes és szelíd lélekkel az ellenünk elkövetett jogtalanságokat is, és ne fokozzuk a viszálykodásokat. Azután pedig teremtsünk békét mindenütt még akkor is, ha küzdenünk kell az ördög ellen, aki atyja a vitakozásoknak, zűrzavarnak és pörpatvarnak.

De megtettük-e ezt? Mert ezt kell tennünk,

hogy Isten igazsága mindennél értékesebb legyen számunkra. Harcoljunk is az igazságért és a jogosságért! Az nem elég, hogy kímélet nélkül békét teremtünk, hanem még az is szükséges, hogy a békesség kötele egybefűzze az embereket, hogy Isten uralkodjék közöttük, ők pedig egyező szívvel szolgáljanak neki. Azután még az is szükséges, hogy fegyelmezzük azokat, akik Istent akarják gyalázni, az ártatlanoknak pedig biztosítsuk jogaikat. Például: ha viszálykodás támad, vannak ügyes és derék emberek, akik békességeseknek akarnak mutatkozni, és simán óhajtják elintézni a vitás ügyeket, anélkül, hogy azzal törődjenek, kinek van igaza vagy kinek nincs. „Rajta – mondják ők –, álljatok a középre!” Az egyik egy gazember, aki a vélt javak reményében hajlandó testvérének a torkát elvágni, a másik pedig megelégszik a saját részével. S íme, akkor egy békeközvetítő közéjük áll, és ezt mondja: „Ne harcoljatok többé egymással, hanem mindegyik elégedjék meg a maga részével!” Azt jelenti ez vajon, hogy a gazember kifoszthatja a szegény ártatlant? Eközben pedig – vak ember módjára – nem tudnak különbséget tenni a fehér és a fekete között? Tanuljuk meg tehát, hogy nem elég a viszályoskodásokat elsimítani, hanem szükséges, hogy mindig az igazság érvényesüljön és uralkodjék közöttünk.

Így most már látjuk, milyen feltétellel kell békét teremtenünk. Ezért mondja Urunk, Jézus Krisztus, hogy nekünk vállalnunk kell az igazságért való üldöztetést. Ez alatt elsősorban azt kell értenünk, hogy őrizzük meg mindenkinek a jogát, ne legyünk személyválogatók, hogy egyeseket elveszünk, másoknak pedig kedvezzünk, hanem arra

igyekezzünk, hogy jó egyetértésben éljünk. S ha egyesek vakmerő erőszakosságot tanúsítanak, azokat elnyomjuk, akik pedig csak azt kívánják, hogy hagyják őket békességben élni, azokat segítsük és támogassuk.

Ha ajánlatosnak kell tartanunk figyelembe venni az emberek igazságát, akkor ehhez képest mit jelent Isten igazsága, amely minden becsületes magatartás szabályozója? Ha tehát el kell szenvednünk a gyűlöletet, a méltánytalanságot és ócsárlást, hogy elsimítsuk a jók és szelídek viszálykodását, még nagyobb buzgósággal legyünk Isten tanúi. Ne tűrjük, hogy gyalázzák igazságát, és bármilyen módon megrontsák az evangélium tanítását, amely javunkat és üdvösségünket munkálja. Ezért mondjuk, hogy e két-
tő összetartozik. Beszélhetünk általában az igazságról, továbbá az Emberfiának és az evangéliumnak igazságáról. Urunk, Jézus Krisztus azt akarja, hogy igyekezzünk mindenkinek biztosítani a maga igazságát, de ezzel együtt azt is akarja, hogy az ő igazsága mindenek fölött részesüljön előnyben, továbbá, hogy Istennek, Jézus Krisztus Atyjának dicsőségét és a mennyek országát minden másnál előbbre helyezzük.

Soha nem tudnánk igazán békeszeretők lenni, ha nem részesülünk minden oldalról támadásokban, mert mindenki legalábbis ügyész vagy védőügyvéd akarna lenni. Ha pedig a méltányosság szelleme irányít minket, és sem egyik, sem másik félnek nem adunk igazat, akkor szükségképpen mindkét oldalról szemrehányásokat kapunk. Rendszerint azt tapasztaljuk, hogy azok, akik úgy viselkednek, mint Isten igaz szolgálói, egyik félt sem elégitik ki, ha véleményt mondanak bizonyos ügyben. Miért? Mert

gyakran egyik fél sem az igazságot keresi, hanem mindenki a felebarátját akarja elnyomni, és önmagát szeretné minden más ember fölé helyezni. Íme, ez a helyzet!

Ámde minél nyíltabban hangoztatjuk, hogy a jókat igyekszünk előnyben részesíteni, annál erősebb támadások érnek majd minket. Azok, akik hamis ügyet szolgálnak, rendszerint befolyásos és tekintélyes emberek, hatalmasok és gazdagok, a világ kedveltjei: és íme, milyen kemény harcot folytatnak! Nem mondom, hogy a szegények között nem találunk éppen olyan gonoszokat, mint a gazdagok között. S ha ők ki merésznék önteni mérgeiket, amely bennük lakozik, ha volna rá lehetőségük, bizony megmutatnák – ők sem jobbak a gazdagoknál. Még ha nem is követnek el olyan gyalázatos dolgokat, mint a gazdagok, akik bizakodnak saját tekintélyükben és gazdagságukban, s akik népszerűek az emberek között. Ha tehát támogatni óhajtjuk az igazságot és méltányosságot, bizony vállalnunk kell a harcot azokkal, akiknek megvan a lehetőségük, hogy a földre sújtsanak, és bosszút álljanak rajtunk, még ha mi nem is okoztunk nekik semmi bajt.

Ezért szükségünk van arra, hogy a gyakorlatba is átvigyük ezt a tanítást. Urunk, Jézus Krisztus ugyanis itt nem valami ismeretlen és rendkívüli dolgot fejt ki, hanem arra tanít, hogyan kell viselkednünk egész életünkben. Igaz, hogyha megfelelő módon viselkedünk és senkit sem bántunk, akkor – látszat szerint – senki sem fog gyűlölni minket, nem háborgat és semmi zaklatást nem szenvedünk. Péter apostol is ezt mondja: „...*Ki az, aki bántalmazni fog titeket, ha buzgón igyekeztetek a jóra?*”

De ha szenvednétek is az igazságért, akkor is boldogok vagytok...” (1Pt 3,13–14). Ez pedig természetes. Éppen ezért szükséges, hogy Isten gyermekei ne csak türelmesek legyenek és minden viszálykodást lecsendesíteni igyekezzenek, hanem ők is szenvedjenek el minden gyalázkodást, igazságtalanságot és zaklatást. Miért? Említettem már, hogyha a jogosságot igyekszünk előmozdítani, bizonyosan magunkra vonjuk sok embernek haragját, akik nem kevesen vannak. Sőt, minél inkább igyekszünk mindenféle békességet teremteni, a világ annál több rosszat fog mondani rólunk, és ahol csak megfordulunk: utcákon, társaságokban, mindeütt becsmérelni fognak minket.

Aki Jézus Krisztusban szentül akar élni, annak fel kell készülnie az üldöztetésre. Igaz, Isten ad nekünk olykor némi nyugalmat, de ne feledjük, hogy mindig sok lesz az ellenségünk. A Sátánnak ugyanis sok cinkosa van e világban, s ezeket az ő szelleme sugallja olyannyira, hogy nem tudják elszenvedni az evangélium világosságát, sem pedig eltérni, hogy Isten, mint gyermekein, uralkodjék felettük. Támogassuk hát az evangélium ügyét, és legyünk bizonyosságtevői Urunk, Jézus Krisztus igazságának még akkor is, ha az emberek nagy sokaságával kell harcot vívnunk; még olyanokkal is, akik utánóznak a hívőket, és úgy tesznek, hogy egyetértenek velünk s ugyanazt a hitet vallják. Hangsúlyozom, hogy velük szemben vállalnunk kell a kímélet nélküli harcot, de még inkább azok ellen, akik nyíltan gyalázzák Istent, s szeretnék az evangéliumot kiirtani a földről.

Legyen ez a tanítás egészen közelálló hozzánk, és ne találjuk rendkívüli dolognak, ha gyakran há-

borgatásban van résziünk. Vannak ugyanis sokan, akik úgy gondolják, hogy sok áldást nyertek az evangéliumból, de amikor valaki támadást indít ellenük, ilyen gondolatok fogamzanak meg bennük: „Én nem adtam okot neki erre! Miért támadt rám, amikor semmit sem kívántam tőle? Bizonyára jogom van megtorolni a támadást!” Az ilyenek azt gondolják: most már kvittek vagyunk – jóllehet túlmentek minden határon. Nos, mi ezzel éppen ellentétes tanítást nyerünk: lehet, hogy szelídek vagyunk, s ott van bennünk az igazság és méltányosság iránti buzgalom, a világ mégis feltámad ellenünk és sok lesz az ellenségünk; ha pedig Isten dicsőségének és az evangélium igazságának buzgó hívei leszünk, akkor még annál inkább, mert szükséges, hogy nyílt harc legyen! Sőt még az a szemrehányás is érhet minket, hogy mi vagyunk az okai minden rossznak...

*

...E harcnak kapcsolatban kell lennie Isten dicsőségével, valamint az emberek közötti kölcsönös megértés és méltányosság szolgálatával. E harc nem más, mint bizonyoságtétel Urunk, Jézus Krisztusról és az üdvösségünkre vonatkozó tanításról.

Így kell vállalnunk a harcot, de mindig csak az igazságért, a jó és hasznos ügyért. Ha pedig mindenkiel békességben akarunk élni – harc nélkül –, ez annyit jelent, mint megtagadni Istent!

Átok volna az ilyen békéségen. Inkább legyen harc, feltéve, hogy ez mindig az Isten által helyezett bizonyoságtételért folyik. Isten zászlója alatt harcolunk, hogy neki szolgáljunk, és őt dicsőítsük.

Így vállalhatjuk örömmel a világgal való ellenségeskedést, hiszen minden egyenetlenség, amely általunk keletkezik, csakis abból származik, hogy nem óhajtunk egyetérteni a bűnnel és a gonoszok istentelen magatartásával.

Ezt a szót is jól jegyezzük meg: „*az igazságért*”. Mert a gonoszok is dicsekedhetnek azzal, hogy ők szenvednek, s ezzel önmagukat dicsőítik, mintha Jézus Krisztus tanítványai lennének. Az elmúlt időkben is voltak olyan eretnekek, akik dicsekedtek keresztyén voltukkal annak ürügye alatt, hogy őket mindenki üldözi. Ma pedig itt vannak ezek a különös anabaptisták, akik annyi zűrzavart keltenek e világban: elvetik az államrendet, a felsőbb hatóságokat, valamint az egyház egységét, akik csak tévelygést hintenek maguk körül, s mindig ez a mondat hangzik ajkukról: „Boldogok, akik üldöztetést szenvednek!” Igen, de az vajon az igazságért történik? Úgy véljük, hogy éppen ellenkezőleg. Azért ezt a szót mélyen vessük a szívünkbe, és a lelkiismeretünk Isten színe előtt adjon számot arról, hogy vajon igaz ügyet szolgálunk-e, amikor üldöztetésben részesülünk. Jézus Krisztus is különbséget akart tenni rablók, gyilkosok, tolvajok, istenkáromlók, házasságtörők és követői között. Mert a gonoszok is szenvednek üldöztetést és nekünk is üldözni kell őket, amennyire ez tőlünk telik, mint ahogy Dávid is hangoztatja a zsoltárban (Zsolt 139,21), mondván, hogy gyűlöli őket, nem személy szerint, hanem bűneik miatt. Tehát üldözni kell a gonoszokat, de azért ők nem dicsekedhetnek azzal, hogy Isten megtartja őket. Mert nem az igazságért szenvednek, mint a vértanúk és Jézus Krisztus bizonyágtevői, vagy mint azok, akik jó

ügyet szolgálnak e világban, s akik arra igyekeznek, hogy segítsék az ártatlanokat, és felemeljék az elnyomottakat. Ok is az igazságért szenvednek, és bizonyáguk van arról, hogy ezt Isten helyesli. Ezt a tételt azonban itt és most nem tudjuk bővebben kifejteni.

Legyen tehát elég annyi, hogy legyünk békeszeretők, de oly módon, hogy ezzel Isten dicsőségét meg ne csorbítsuk, s az semmiképpen kárt ne szenvedjen, Isten személyét meg ne bántsuk. A békességet pedig, amit nekünk az evangélium hirdet, különösen sokra becsüljük, mert van Krisztusunk: ő a mi békességünk Istennel, Atyjával együtt, aki úgy rendelkezte, hogy hirdettessék a megbékélés Isten és az emberek között (Ef 2,16). Íme, erre tanít minket Pál apostol is, aki azt kívánja, hogy minden viszálykodás, széthúzás és hamis vélekedés eltöröltessék. Azért nyertünk megbékélést Istennel, hogy testvéri egységben éljünk egymással. Ez pedig az evangélium prédikálása által történik. Amikor bizonyóságot teszünk arról, hogy elfogadtuk ezt a tanítást, amely által megbékéltünk Istennel, helyesen kell forgolódnunk az emberek között is, hogy békesség és egyetértés legyen. Istennek ez a rendelkezése mindenkinek szól, de főképpen azoknak, akiknek sajátos hivatása a békesség szolgálata.

Jelenleg nincs időnk arra, hogy ezt hosszasan fejtelessük. Annál is inkább, mert itt áll előttünk egy testvérünk, aki azelőtt már egyházi szolgálatot folytatott egy közeli helységben, s arra nyert megbízatást, hogy mostantól fogva ebben a városban szolgáljon. Éppen ezzel kapcsolatban azt kell megértenünk, hogy akik ilyen elhívást nyertek, azoknak munkáját miképpen kell értékelni, s

milyen célra kell felhasználni. Az elhívást és a szolgálatra való készséget Istentől nyerjük, aki azt várja tőlünk, hogy keressük őt, de ha úgy látja, hogy eltévelyedtünk és veszni indultunk, megkeres, és magához hívogat. Hogyan? Úgy, hogy megbocsátja bűneinket, hogy mi is megtanuljunk megbocsátani felebarátainknak. Ő könyörületes akar lenni hozzánk, hogy mi is könyörüljünk másokon. Gondoljunk arra, hogy milyen célra szolgál az evangélium prédikálása, és hogy milyen áldást ad nekünk Isten e tanítás által, ami az ő nevében történik. E tanítás serkentsen arra, hogy mindnyájan: kicsik és nagyok egyaránt, vállaljuk a ránk bízott feladatokat.

Ha pedig nem tartjuk magunkat Isten gyermekeinek, és nem vagyunk igazán békeszeretők, nyerjük erőt abból a tanításból, amit az igehirdetés közöl velünk. Az ördög ugyanis mindig fog találni alkalmat arra, hogy ingereljen, viszálykodásokat, gonosz gondolatokat, háborgó indulatokat szítson közöttünk, izgalmat és zűrzavart okozzon ezzel. Ezért arra kell törekednünk – ha meg akarjuk őrizni magunk között a békességet és az egyetértést –, hogy még saját emberi hajlamaink ellen is harcoljunk. Ez lehetséges lesz, ha elmélyedünk e tanítás megismerésében, és megfelelően alkalmazuk a gyakorlatban is.

Amint a békesség mellett buzgóságra és őszinteségre is szükségünk van, éppen úgy arra is, hogy Isten igazsága uralkodjék bennünk, amit Urunk, Jézus Krisztus tökéletesen hirdet nekünk, s annyira hozzákapszólódjunk e tanításhoz, hogy bátran mondjunk ellene a világnak. E tekintetben azonban olyan érzéketlenek vagyunk, hogy rólunk is el lehet

mondani, amit a próféta saját korára vonatkoztatót, ti. hogy *nincs senki, aki az igazságra törekszik* (Jer 5,1). Vajon mi ennek az oka? Az, hogy először is nem tudjuk, milyen kedves Istennek a becsületesség és méltányosság, azután pedig azt sem tudjuk, hogy mennyire lelünkre köti az igazság gyakorlását. Tehát az Ige megvetése, és mindaz, ami ebből következik, okozza, hogy sokan eltávolodnak az igazságtól és méltányosságtól, még ha szóval eléggé hangoztatják is. Mert sokan panaszkodnak és mondogatják: „Milyen időket élünk! És mennyi zűrzavart tapasztalunk!” Pedig nincs olyan ember, aki mindezért ne lenne valamilyen mértékben felelős, ha másként nem, hát annyiban, hogy nincs bennünk elég buzgóság. Ezért az „*igazság*” szó visszahangozzék mindig a fülünkben, tudva, hogy annak eleget kell tenni, főleg, amikor arról van szó, hogy Isten neve dicsőíttessék. Urunk, Jézus Krisztusról való bizonyágtételünk köteleessége legyen beírva szívünkbe, hogy attól soha el ne térjünk.

Annál is inkább jól meg kell gondolnunk e dolgokat, hogy megmutassuk: mennyire előrehaladtunk a múlthoz képest, és megtapasztaljuk: Urunk, Jézus Krisztus kormányozni akarja egyházát, mégpedig Igéjének prédikálása által, amely iránt mindenkor tisztelettel tartozunk. Az Ige hirdetése pedig késztesen minket illő alázatra. Ne csak külsőképpen alázzuk meg magunkat, hanem legyen felismerhető magatartásunkban, hogy valóban vágyakozunk erre a drága kincsre, amely emberi ésszel fel nem fogható. Ekkor el tudunk felejteni minden bántalmat és fájdalmat, amik egyébként egészen elborították életünket.

A Krisztus-követők „boldogsága”

„Boldogok vagytok, ha énniattam gyaláznak és üldöznek titeket, és mindenféle rosszat hazudnak rólatok. Örüljétek és ujjongjatok azért, hogy jutalmatok bőséges a mennyekben, mert így üldözték a prófétákat is, akik előttetek éltek” (Mt 5,11–12).

„Boldogok vagytok, amikor gyűlölnék titeket az emberek, és amikor kiközösítenek, gyaláznak benneteket, és kitörlik neveteket mint gonosz nevet, az Emberfiaért. Örüljétek azon a napon, és ujjongjatok! Íme, nagy a ti jutalmatok a mennyben, mert ugyanezt tették atyáik a prófétákkal. De jaj nektek, gazdagok, mert megkaptátok vigasztalástokat! Jaj nektek, akik most jóllaktatok, mert éhezni fogtok! Jaj, akik most nevettek, mert szomorkodni és sírni fogtok! Jaj, amikor jót mond rólatok minden ember, mert ugyanezt tették atyáik a hamis prófétákkal!” (Lk 6,22–26).

Múlt vasárnap arról szólt az igehirdetés, hogy a hívő embernek e földön nagyon nehéz békességben élni, ha kötelességtudóan akar eleget tenni Istennek és embertársainak. Az emberek gonoszsága ugyanis oly nagy, hogy gyakran kell harcba bocsátkozni a jók és ártatlanok megsegítésére, akik bántalmakban részesülnek, és magukévé kell tenni jó és igaz ügyüket. Isten ezt kívánja. Nem elég, hogy az ember távol tartja magát mások megrontásától és gyalázásától, hanem cselekedni kell a jót, amennyire csak tőlünk telik. Minden oldalról gonoszok vesznek körül, az ördögöt nem ok nélkül

nevezik a világ fejedelmének. Tehát nemcsak nehéz Istennek szolgálni, békében és nyugalomban élni, hanem azzal is számot kell vetnünk, hogyha a jót cselekedjük, sok támadásban és nyugtalanságban lesz részünk, s a gonoszok ellenségeinkké lesznek.

E tanítást át kell vinnünk a gyakorlatba. Az emberek nagy része ugyanis gyűlöli Isten igazságát mindaddig, amíg teljesen meg nem változnak, vagyis meg nem térnek. Aki gonoszt cselekszik, nem kívánja a világosságot, hanem gyűlöli azt. Az a helyzet tehát, hogy minden ember gonosz, és ha külsőleg nem is mutatja, a hitványság ott van elrejtve belsejében. Meg akarnak maradni képmutató magatartásukban, de Isten mind leleplezi Igéje által. Feltárja a titkos gondolatokat és a legrejtettebb érzelmeket. Íme, ezért nem fogadják el az emberek Isten igazságát, sőt elvetik és ellene állnak, amennyire csak lehetséges.

Arra nézve nyerünk most figyelemztetést, hogy gyakran kell emlékezetünkbe idéznünk mindazt, amire Urunk, Jézus Krisztus tanít. Azt, hogy ha igazságtalanul bántalmaznak, de lelkiismeretünk kezekedik érettünk, hogy ez nem a hibánkból történik, akkor nem szabad elveszteniünk bátorságunkat, mintha a helyzetünk rosszabb lenne, mint a hitetleneké. És miért? Azért, mert nekünk a boldogságot odafenn kell keresnünk. Itt e földön pedig készen kell lennünk a harcra, és ha dicsőségünkéről, győzelmünkről, eljövendő nyugalmunkról van szó, akkor e jelenvaló világból emeljük fel szemünket és gondolatunkat a magasságba!

Azonkívül arra is figyelmeztet az Ige, hogy szenvedjük el türelmesen nemcsak az igazságtalansá-

gokat és zaklatásokat, hanem a gáncsoskodásokat, a rágalmozásokat és hamis vádaskodásokat is. Ez azért is nagyon nehéz, mert a valóban bátor ember könnyebben elhordozza az ütleget, mint-hogy szegyenben és gyalázatban éljen. Még a pogányok között is voltak, akik az erénynek legalább a látszatával bírtak, s bizony, ha nemes lelkű volt valaki, nem irtózott annyira a haláltól, mint az emberek előtt való szegyénytől és becstelenségtől. Minket pedig az Úr emberfeletti türelemmel és állhatatossággal ruház fel, hogy szelíden elhordozzunk minden igazságtalanságot, gáncsoskodást és a gonoszok által ránk szórt rágalmat. Ha ez így lesz, reménykedjünk az élő Istenben, és akkor ki-nozhatnak, megszegyeníthetnek, ujjal mutogathatnak ránk, s arcunkba köphetnek.

Ha tehát így akar minket Isten megpróbálni, fel kell rá készülnünk. Legyen számunkra védőpajzs az a tanítás, amit az előzőkben Urunk, Jézus Krisztus elének tárt. Arra is figyelmeztet Urunk, hogy ezek a gáncsoskodások nemcsak azoktól származhatnak, akik nyíltan megvetik az evangéliumot és kinyilvánítják, hogy a tiszta és igaz vallásból semmit sem akarnak elfogadni, hanem azoktól is, akik látszólag az egyház tagjai, külsőképpen kiválóak, és mégis elsők abban, hogy megalázzanak és az emberek előtt mindenféle becstelenséggel vádoljanak.

Ezért mondja Jézus még azt is, hogy *tanítványait megvetik, üldözik, és nevik mintegy átkozottá lesz.* Maga Jézus Krisztus mondja, hogy lesznek, akik úgy vélik, nagy örömet szereznek, és áldozatot mutatnak be Istennek azzal, hogy üldözik az evangélium hű-séges szolgálait. De így volt ez régen, a Törvény kor-szakában is, amikor Isten gyermekei nemcsak kelle-

metlenek voltak a világnak és azoknak, akik határo-zottan tiltakoztak a hit ellen, hanem egyenesen utálatosoknak és szörnyeknek tartották őket. Ézsaiás próféta ezzel kapcsolatban így vall: „*En pe-dig és e gyermekek, akiket az Úr adott nekem, intő jelek vagyunk Izráelben...*” (Ézs 8,18). „*Intő je-lek*”..., ami az eredeti szövegben azt is jelenti: *el-rettentő, a természettel ellenkező, undorodást keltő.* Azt is tudjuk, hogy Ézsaiás, valamint azok is, akik hozzá csatlakoztak, mivel Istent igazán szolgálták, megvetésben részesültek. És kik vetették meg őket? Óh, nem az egyiptomiak, vagy a hozzájuk hasonló bálványimádók, hanem Izráel két háza. Az a két királyság, amelyeknek tiszte lett volna Isten nevének megszentelése. Mert a tíz törzs, amely fellázadt Dávid királyi háza ellen, mintha lemon-dott volna Istenről, de mindemellett még ők is tisztelni akarták Istent. A királyok felkenetése pe-dig a tíz törzsnél is éppen úgy történt, mint Dávid utódainál Júdában. A próféta tehát azt mondja, hogy mind a két nemzetség egyaránt megvetésben részesítette a valódi prófétákat, Isten igazi gyer-mekeit.

Amikor tehát Jézus Krisztus megjelent, s általa a mennyei tanítás nagyobb tökéletességben lett nyilvánvalóvá, az ördögnek és minden gonosznak dühe kiélesedett, és olyan lángoló tűzzel éggett, hogy Isten gyermekei ellen mindennél hevesebb szenvedéllyel indult meg a harc. Ez nemcsak abban nyilvánult meg, hogy testileg bántalmazták őket, hanem abban is, hogy gyalázatban részesültek annak a rendnek ürügye alatt, amit Isten állí-tott fel egyházában. A kiközösítés ugyanis hozzá-tartozott az akkori kegyességhez, amennyiben Is-

ten meg akarta tisztítani egyházát minden időben a szennytől, hogy azok, akik ott botrányt okoztak és viszálykodást keltettek, eltávolíttassanak az egyházból. Ennek megvolt az értelme, mert maguk a pogányok is ajánlatosnak tartották a kiközösítés gyakorlását. Szégyennek tekintették, hogy a gonoszok és megfertőzött életűek részt vegyenek áldozati szertartásaikon. Nem tudták elszenvetni ezt a megcsúfoltatást. Ha tehát a szegény, lelki vakságban szenvedők ilyen rendet tartottak, mennyivel inkább szükség volt Isten egyházában hasonló rendelkezésre. Jézus Krisztus kijelentése szerint tanítványainak vállalni kell azt a harcot is, hogy ki-keresztik őket a zsinagógából, mint elátkozottakat, mint megfertőzött, hitvány személyeket.

Mindent összefoglalva, most már láthatjuk, mit kell megjegyeznünk ebből a részből. Ez pedig az, amit már Pál apostollal kapcsolatban említettünk, hogy ti. legyünk türelmesek, ha a saját személyünkben ér minket bántódás, akár az életünket fenyegeti is veszedelem. Nemcsak ebben az esetben kell állhatatosaknak lennünk, hanem akkor is, ha rágalmaznak, vagy akár darabokra tépnek minket, hamis vádakkal terhelnek. Hajtsuk le fejünket és várjuk békés szívvel, hogy Isten felragyogtatja ártatlanságunkat, mint a felkelő Napot, ahogy egy másik alkalommal szóltunk erről. Jeremiást magyarázva említettük, hogy a próféta, amikor Isten hívta segítségül, meg volt arról győződve, hogy igaz ügye van, amit Isten is helyesel, és nem sokat törődött az emberek vádaskodásával. Tehát nekünk is – még ha itt a földön elvetnek is az emberek – legyen elég az, hogy Isten elfogadott szolgálóul. Úgy éljünk Urunk színe előtt, hogy e

világ gyalázkodása miatt ne hagyjuk magunkat elcsábítani, és el ne tántorodjunk az egyenes útról.

Ez a tanítás nekünk ma is nagyon szükséges, nemcsak azért, mert gyakorlása elég ritka, hanem azért is, mert másképpen nem tudjuk megállapítani: mit jelent Istennek szolgálni. Találhatunk ugyanis olyan embereket – ha nem is nagy számban –, akik erényesen élnek, s akiket nem lehet vádolni sem rablással, sem bujálkodással, sem pedig mértéktelenséggel. Az ilyenekre azt szokták mondani, hogy életük dicséretre méltó. Vajon mi az, ami ennyire féken tartja őket? Az, hogy az emberek előtt akarnak tiszteletet és megbecsülést szerezni. Mire törekednek a világ eme derék és kiváló emberei? Arra, hogy az ártatlanságnak némi látszata meglegyen bennük, de ez minden esetben nem más, mint füst és pára, mert csakis az emberekre tekintenek. És így el is nyerik jutalmukat, amint azt a következőkben látni fogjuk. Mert ha mi arra igyekszünk, hogy kifogástalan életet éljünk, és ne adjunk alkalmat arra, hogy bárki is rosszat mondjon rólunk vagy becsméreljen minket – mindamellett megtörténik, hogy lekicsinyelnek, megbántanak, megsértenek, felingerelnek. Egyesek képmutatással vádolnak, mások pedig azzal, hogy nem végezzük becsületesen munkánkat, egyszóval mindenféle vádaskodással illetnek. De ha ennek ellenére tovább folytatjuk utunkat, nyilvánvalóvá lesz, hogy mi Istennek szolgálunk. És hogyan? Úgy, hogy megvetjük a világ minden dicsőségét, és megbizonyítjuk, hogy Isten szolgálatának buzgalma lángol bennünk. Ebben az esetben felemelt fővel járhatunk, és kinyilváníthatjuk, hogy nem kettős szívet hordozunk keblünkben, és e világ hiúságai

nem ragadtak el, hanem mindig azt az utat követ-
tük, amelyet Urunk mutatott, amit ő rendelt és
tartott helyesnek.

Erre a tanításra annál is inkább jól oda kell fi-
gyelnünk, mert ez ad nekünk erőt akkor, amikor a
gonoszok vádolnak, hogy mégse hagyjuk el az Is-
ten által nekünk kijelölt utat, s állhatatosan kitart-
sunk mindaddig, amíg az Úr nyilvánvalóvá teszi:
ő a kezeseink, felragyogtatja ártatlanságunkat –
ahogy már hivatkoztunk is a zsoltárokból nekünk
adott ígéretre.

Összefoglalva ezt kell megjegyeznünk: amikor
bántalmak érnek minket, még az életünk se legyen
drága, hogy bizonyosságot tegyünk órára s az igaz-
ságról, amelyben rejlik üdvösségünk, boldogsá-
gunk és minden dicsőségünk. Ha pedig lenéznek
minket, ne a világ megbecsülése legyen számunkra
a tisztesség, sőt vegyük magunkra az ellenünk
szórt vádakot, feltéve, hogy úgy élünk, mintha
mindig Isten színe előtt lennénk. Tegyük bizony-
ságot órára, és mindegyre saját lelkiismeretünk fog
jó választ adni. Legyünk készek arra, hogy rosszat
mondanak rólunk, ócsárolnak minket, de ne szűn-
jünk meg jól cselekedni. Vállaljuk el, hogy bűn-
sők vagyunk, de járjunk a jogosság útján, Isten le-
gyen szelídségünk tanúja és bírója, de ha az em-
berek megtámadnak, sőt lábbal tipornak minket,
menjünk tovább utunkon, s ne adjunk okot a bot-
ránkozásra, hanem jól cselekedjünk. Mindamellet
legyünk mindenkor készen arra, hogy elszenvedjük
az ilyen bántalmat, átkozódást és elvettétést. Ho-
gyan? Úgy, hogy vállaljuk el: mi vagyunk a gono-
szok, akikre mindenkinek joga van rátámadni. Íme,
ez az, amit összefoglalva meg kell jegyeznünk.

Urunk, Jézus Krisztus a prófétákat ajánlja fi-
gyelmünkbe. Tanítványainak is ezeket ajánlotta.
Mi pedig most figyelhetünk mind a prófétákra,
mind a tanítványokra. Mert ha az üldözések csak
újabbán jelentkeztek, s azelőtt ismeretlen dolog
lett volna, hogy valakit megfeddnek és kiközösít-
nek azért, mert igazán szolgál Istennek, akkor bi-
zonyos, hogy a legszilárdabbak is megrendülne-
nek és letörnének. Meg kell tehát tudnunk, hogy
az üldözésekben nincs semmi új vagy különös do-
log. Azért hivatkozik Urunk, Jézus Krisztus a pró-
fétákra. Mintha ezt mondaná tanítványainak: „Ti
sem vagytok jobbak, mint azok a kiváló emberek,
akik oly nagyszerű erényekkel voltak felruházva, s
akiket Isten úgy állított e világba, mint az ég an-
gyalait. A próféták ugyanis Isten személyét képvil-
sítették, aki saját felségének jelével jegyezte el őket
oly módon, hogy mindenkinek csodálattal kellett
rájuk tekinteni. És mégis, hogyan bántak velük. A
próféták nemcsak saját személyükben szenvedtek el
sok bántalmat, hanem igazságtalanul szidalmazták,
és azzal vádolták őket, hogy lázadók és az egyház
ellenségei. Így olvassuk Jeremiásról, hogy csak za-
vart és széthúzást keltett a nép között, hogy áruló
volt és egyetértett az ellenséggel. Ezért vetették
börtönbe, s ezzel a legnagyobb gyalázatosságot kö-
vették el vele szemben. Vagy nézzünk Ézsaiásra,
akit a legkegyetlenebb halállal kivégeztettek. Egye-
seket megkorbácsoltak, másokat darabokra téptek.
Nos, a próféták mindezt elszenvedték, mert Isten
megerősítette őket. Miért kívánátok most maga-
toknak ennél jobb helyzetet?”

A próféták példaadása sok szolgálatot tett
Urunk, Jézus Krisztus tanítványainak, hogy el ne

hajoljanak, amikor harcba kell szállniuk, s kemény támadásokkal kell szembenéznük, hanem mindig hűek maradjanak. Péter apostol is hasonlóképpen említi Krisztus tanítását, amely helytállásra buzdít minket, amikor a vélemények megoszlása és váratlanul támadt vitatkozások közepette a szakadárrok el akarnak csábítani, s igyekeznek mindent felforgatni és összekuszálni. Nos, ilyenkor sok gyarló lélek veszendőbe indul. Ezzel kapcsolatban mondja Péter apostol: „...*Voltak a nép körében hamis próféták is, mint ahogy közöttetek is lesznek hamis tanítók, akik veszedelmes eretnokségeket fognak közéték be-csempészni...*” (2Pt 2,1). Ezek a hamis próféták mindig azzal az igénnyel léptek fel, hogy ők Isten szent és tiszteletre méltó nevében szólnak. De vajon az igazi hívők elhagyták ezért az igaz vallást? Nem, egyáltalán nem! Mert tudták, hogy az igazságnak győzni kell, bármilyen támadások érik is. És így van ez ma is: „...*Meg tudja szabadítani az Úr a kegyeseket a kísértésből...*” (2Pt 2,9).

Tehát, amint látjuk, Krisztus tanítványai helytállottak akkor is, pedig az egyházban egyenetlenségek támadtak. Nekünk is állhatatos magatartást kell tanúsítanunk, még ha ma is vannak hamis tanítók! És ne mondogassuk, mint a csapongó emberek: „Kinek higgyünk?”, hanem tekintsünk Jézus Krisztus Atyjára, emlékezzünk a régi dolgokra, s gondoljunk arra, hogyan vezette Isten minden időben egyházát. Élünk igazságban és alázatosságban, mert bizonyos, hogyha ezt cselekedjük, Isten nem enged minket elcsábítani. Így kell tehát tennünk! Ha pedig azt látjuk, hogy a világ feltámadt az evangélium ellen, mi maradjunk mégis állhatatosak, mert nekünk az a feladatunk, hogy

kövessük a prófétákat, az apostolokat, Urunk, Jézus Krisztus tanítványait.

Nekünk tehát most nagyobb erőforrásunk van, mint volt a tanítványoknak, mert ők csak a prófétákra tekinthettek, nekünk pedig példaként vannak az apostolok és a tanítványok, s az egyház egész folyamatos rendje. Mi tehát nagyobb segítséget kapunk az erőnyerésre, hogy el ne tántorodjunk, ha igazságtalan bántalmak érnek azok által, akik Isten nevére hivatkoznak hamis tanításaikkal és magukat az egyház tagjainak tekintik.

Ez a tanítás némi fájdalmat okozhat nekünk, ha Jézus Krisztus nem tette volna hozzá azt, amit Lukács evangéliumában olvashatunk. Bár a hívők arra nézve is nyernek tanítást, hogy el kell készülniük az üldöztetések elszenvedésére, valamint arra, hogy a világ elveti és gáncsolja őket, becsstelen és gyalázatos gonosztevőkként bánik velük, mindamellert gondolataikban ilyenféle összehasonlításokat tesznek: „Igen, de lám az Istent gyalázókat jó embereknek tartják, mindenki tapsol és kedvez nekik! Mi pedig a világ szemetje vagyunk, mindenki elvet, megvet, sőt utál minket.” Majd így folytatják gondolatukat: „A gonoszok, akik Istent vetik meg, kicsapongó életet folytatnak, de azért kedveznek nekik, és mindenütt szívesen fogadják őket. Amíg őket elkényeztetik, életüket nagyon boldognak tartják, addig nekünk sírni és sóhajtozni, éhezni és szomjúhozni kell, ők pedig vidáman lakmároznak!”

Urunk, Jézus Krisztus azonban gondolt mind ezekre a zavaró körülményekre, amelyek megszülethetnek képzeletünkben. Ezért teszi hozzá az előbbiekhöz: *Jaj, jaj mindazoknak, akik most nevet-*

nek, jaj mindazoknak, akik most jóllaktak, jaj azoknak, akiket szeret a világ! Ezt pedig azért mondja, hogy megtanuljuk várni a dolgok végső kimenetelét, és nem mondani ítéletet az első pillanatra. Az a boldogság ugyanis, amit a gonoszok életében elképzelünk, nem más, mint tovatűnő álom, mint amilyen maga ez a jelenvaló élet. Ugyan mi volna más a valóságban? Amikor Isten a gonoszokat megsegíti, és élvezetekben részesíti, ugyanakkor nagy keserűséget és csalódást érezhetnek. Isten figyelmezteti is őket, hogy a kellemetes idő számukra nem tart örökké. Ezt pedig azért teszi, hogy ne mentegethessék magukat, és megtudják, hogy számadásra kötelezettek. Az ilyen figyelmeztetés még súlyosabbá teszi ítéletüket. Így tehát bármint legyen is, minden élvezet, pompa, gyönyör, tisztesség és gazdagság, tehát minden földi jó az Istent gyalázók és szentségtelen emberek számára csak tovatűnő álom!

Ne ítéljük soha elhamarkodottan! Mi az oka annak, hogy elveszítjük kedvünket, és szomorkodunk, ha boldogulni látjuk az ilyen embereket? Az, hogy irigykedünk rájuk, és csak abból vonjuk le a következtetést, amit ma látunk, s nem tudunk ezen felülemelkedve messzebb, a jövőbe tekinteni. Urunk, Jézus Krisztus tehát helyesbíteni akarja hamis ítélkezésünket, amire nagyon is hajlamosak vagyunk. Arra tanít minket, hogyha boldogoknak tartjuk azokat, akik nevetnek, akik jóllaktak, akik gazdagok, s nem nézzük életük végső kimenetelét, akkor nagyon is könnyedén és elsietve ítélünk, s ezzel a túlzó sietséggel nem formálhatunk higgadt véleményyt. Íme, így tart ő féken minket, mint ahogy előzőleg mondtam: ne gondoljátok, hogy boldog-

talán helyzetben vagytok, ha sírtok, éheztek és szomjúhoztok, vagy ha üldöznek és hajszolnak benneteket, mintha nyomorult teremtmények lennétek! Miért? Azért, mert e földi világ fölé kell emelkednünk, a mennyben kell keresnünk lakozást, és arra kell gondolnunk, hogyha Isten Atyánknak jelentette ki magát, akkor mi gyermekei vagyunk, s arra kell törekednünk, hogy valóban azok is legyünk. Ha ezt elnyerjük, akkor sorsunk kívánatosabb lesz, mint az, amire az emberek itt e földön oly mohón vágyakoznak.

Ezzel szemben ma is láthatunk gonoszokat, akik virulnak és előlhaladnak, minden vágyuk teljesül és belemerülnek a gyönyörökbe. Ezt látjuk ma! De legyünk türelemmel! Mert ha örömük fogcsikorgatássá válik, ha gazdagságuk szegénységgé lesz, mindez nem Isten átkát fogja jelenteni számukra? Ha pedig az emberektől nyert tiszteletadás megrontja az Istennel és angyalokkal való kapcsolatukat, még mindig irigykedni fogunk rájuk?

Egyszóval: láthatjuk, hogy miképpen akar minket Urunk, Jézus Krisztus felemelni e földi dolgok világából és e mulandó életből. Meg akarja mutatni, hogyha nincs itt lakozásunk, nem szabad elveszteni bátorságunkat, mert jutalmunk a mennyben van!

Amikor azt mondjuk, hogy a mennyben a jutalmunk, ez alatt nem azt értjük, mintha nekünk bármi érdemünk is volna. Urunk, Jézus Krisztus nem azért jött, hogy táplálja gőgünket és elbizakodottságunkat. Ő nem azt akarta, hogy saját üdvösségünk szerzői legyünk, engedve annak a hamis érvelésnek, hogy aki elkövette a bűnt, annak kell azt jóvátenni. Sok más bibliai tanítással figyelmeztet

minket arra, hogy a jóvátételt egyedül őbenne kell keresnünk, és cselekedeteink is csak Istennek, Jézus Krisztus Atyjának ingyenvaló jósága által jöhetnek számításba, azok ugyanis önmagukban bünyösök és méltók az elvetésre. Urunk, Jézus Krisztus tehát itt nem óhajtotta vita tárgyává tenni üdvösségünk ügyét abból a szempontból, hogy milyen értéke van azoknak a cselekedeteknek, amelyekkel Istennek szolgálunk, hanem arra akart tanítani minket, hogy még ha elvesztegetett időnek látszik is minden jó cselekedetünk, annál inkább kell Isten akaratahoz alkalmazkodnunk, s bár gyűlölet, megvetés, sőt üldözés e világ: ezek a kísértések ne akadályozzanak meg minket abban, hogy megfussuk pályánkat. És miért? Azért, mert itt e földön sok küzdelemmel kell szolgálnunk Istent. És hol van a mi győzelmünk? A mennyben! Tekintsünk hát oda! Ne a saját érdemeinkre gondoljunk, hanem arra, hogy állhatatosan megmaradjunk Isten szolgálatában, mert van jutalmunk, amit Urunk, Jézus Krisztus szerzett meg nekünk, s amit el is nyerünk szenvedésének és halálának érdeméért. Ezt soha el nem veszíthetjük.

Tanuljunk meg tehát, hogyha százszor annyit tetünk volna is, amennyit nekünk Isten parancsolt (ha az egyáltalán lehetséges volna), ezt nem értékelhetjük többre, mint amennyivel tartozunk. Ismerjük el, hogy mindenért Istennek kell hálát adnunk. Minthogy pedig adósok vagyunk mindenben és mindenütt, mire lehetünk kötelezve? Van valami sajátos feladatunk? – El kell ismernünk, hogyha igyekszünk is a jóra, ezt töredékesen tehetjük, mert annyi bennünk a tökéletlenség és gyarlóság. Ezt mindenki saját magára vonatkoz-

tatva állapíthatja meg, feltéve, hogy képmutatás nélkül tud ítélni. Ezenkívül azt is el kell ismernünk, hogy minden cselekedetünk csak átok volna Isten színe előtt, ha nem végtelen jósága által szemlélné. Minthogy pedig Urunk, Jézus Krisztus tanítványai vagyunk, őbenne találunk teljes nyugodalmat. Íme, így nyerünk áldást ebből a tanításból! Azért kell a mennybe tekintenünk, hogy könnyebben járassunk e földön a tövisek között, hogy átugorhassunk a szakadékok felett, s hogyha szükséges, felmásszunk a sziklák ormaira, a hegy-csúcsokra, és semmi el ne tántorítson minket attól, hogy a kitűzött célunk felé vágyakozzunk, s annak elérésére törekedjünk.

*

Itt előjön a kérdés: egyáltalán lehetséges-e Isten gyermekei számára, hogy gazdagok legyenek, hogy éljenek azokkal a földi javakkal, amelyeket Isten nekik adományozott, s örvendezzenek mindezekben? Mert hiszen ez van megírva: „*Jaj nektek, gazdagok, ... jaj nektek, akik most jóllaktatok ... jaj, amikor jót mond rólatok minden ember ...!*” Hogyan? Hát nem volna szabad erényesen és ugyanakkor jól élni, úgyhogy jót mondanak felőlünk? Valóban, Pál apostol arra tanít, hogy az *emberek előtt is* szükséges a jóra törekednünk (1Thessz 5,15). Egy másik helyen pedig azt olvassuk, hogy *jót cselekedvén némissuk el az értelmetlen emberek tudatlanságát* (1Pt 2,15), és így kénytelenek lesznek dicsőíteni Istent, látva istenfélő életünket. Kemény beszédnek és különös dolognak látszik, hogy átkozottak a világ gazdagjai, s azok, akik nyugalomban és örömben élnek. Azonban itt

Jézus Krisztus azokról a bárgyú és ostoba emberekéről beszél, akik elfeledkeznek Isten országáról, miközben jól érzik magukat e világban.

Hogy ezt jobban megértsük, szóljunk arról, hogyan viselkedik a hívő ember a jólét idején. Ha Isten a boldogulás és nyugalom útján vezeti a hívőket, mindezért őt magasztalják, és megfontoltan élnek mindazzal, amit kaptak, hogy jó dolguk legyen. Nem akarják elvesztegetni e javakat, hanem úgy tekintik azokat, mint Isten áldását. Ha valakit Isten Lelke valami különös tehetséggel ajándékoz meg, nem fogja parlagon hagyni, mert ez képmutatás lenne. Ha a hívő ember gazdag, ha van testi egészsége s valami különleges lelki ajándéka, örvendezve fog hálát adni Istennek, és magasztalni őt. Íme, így élnek a hívők a jelenvaló földi életheirival!

Viszont arra is készen kell lenniük, hogyha ma jólétben élnek, holnap – ha Istennek úgy tetszik – szenvedni fognak. A lemondásra is el kell készülniük, ha Isten úgy látja jónak, hogy megfossa őket azoktól a javaktól, amiket nekik adott. Ilyenkor kell tudni a földi javakat Isten kezébe visszahelezni. Jól tudva, hogy ezeket azzal a feltétellel kapták, hogy megváljanak tőlük, ha Istennek úgy tetszik. A hívő ember tehát így gondolkodik: „Nos hát, ma gazdag vagyok, holnap szegény! Ha Istennek úgy tetszik, hogy ilyen változást hozzon életemben – a jólét helyett sokat kell szenvednem, nevetés helyett sírnom kell –, nekem akkor is elég, hogy mindemellett Isten gyermeke maradok. Ő ezt nekem örökre megígérte s én ebben megtalálom nyugalمامat.” Így tesznek a hívők. Megőrzik józanságukat és vállalják a maguk részét. Ön-

magukba mélyednek és elgondolkoznak: „Bármilyen magasra emeltek vágyaim, s bármennyire is belemerültem az élvezetekbe, még magasabbra kell emelnem gondolataimat, s meg kell tanulnom, hogy Isten azért ajándékozta nekem javaimat, mert mutatni akarja az utat: Őhöz ígyekezem. A földi javak mintegy lépcsőként szolgáljanak a magasba emelkedésre, nem pedig arra, hogy koporsómmá legyenek, amelybe már e földön eltemetkezem.”

A hívők nevetése sem durva kacagás, nem törődnek a hamar tovatűnő boldogsággal, amiben részük van, nem örvendeznek, ha a világ tapsol nekik, mintha itt volna örökös lakásuk, s mintha már elnyerték volna minden jutalmukat abban a jólétben, amit megtapasztaltak – hanem készen vannak arra is, hogy jót mondjanak róluk, de arra is, hogy becsmérelni fogják őket. Ez tehát a hívők helyes mértéktartása, hogy ti. ha jólétben vannak, illúziókba ne ringassák magukat, még kevésbé meg ne mámorosodjanak! De legyenek készen arra is, hogy mindenről lemondjanak, ha Istennek úgy tetszik. Ezzel ellentétben a hit nélkül élők jólétben azonnal mámorba szédülnek, felfuvalkodnak, s annyira balgák, hogy nem gondolnak többé sem Istenre, sem a lelki életre. Megkeményednek, és ha valamilyen támadás éri őket, fogukat csikor- gatják, és Istent káromolják.

Látjuk tehát, hogy milyen értelemben kárhozza Urunk, Jézus Krisztus a gazdagokat, és azokat, akik jóllaktak, akik nevetnek és örvendeznek. Jób – szenvedései közepette – ezt mondta: „*Ha a jót elfogadtuk Istentől, a rosszat is el kell fogadnunk!*” (Jób 2,10). Bizonyos, hogy amit Jób mondott,

azt alaposan megfontolta, s ügyelt arra, hogy ez a megfontolás a maga helyén és a maga idejében hagyja el ajkát. Mit kell tehát tennünk? Még ha Isten megkímél is minket és alkalmat ad az örvendezésre, arra kell gondolnunk, hogyha a jót elfogadtuk, akkor a rosszat is el kell fogadnunk Isten kezéből – mégpedig nem kedvetlenül és nem kényszerűségből, hanem engedelmes és szelíd lélekkel, magunkat mindenkor és mindenben Isten akarásával összhangba hozva. Mert szükséges, hogy irányítson minket, mégpedig nem a saját vágyaink szerint, hanem úgy, ahogy azt ő számunkra hasznosnak és alkalmasnak látja. Ebben pedig az lehet örömünk tárgya, hogy minden üdvösségünk javát szolgálja. Ezt kell megjegyeznünk ebből a szakaszból, ahol Urunk, Jézus Krisztus kárhoztatja a gazdagokat és azokat, akik jóllaktak.

Tanuljunk meg, hogy a ránk bízott földi javakkal miképpen éljünk: ne úgy, hogy ebben a világban érezzük magunkat jóllakottnak, akár az állatok. Ha van vagyonunk, azt nem aranyba, ezüstbe, földbirtokba kell befektetnünk, mint akiknek ez a végső céljuk, hogy mindenben a saját vágyaikat elégték ki. Bizonyos, hogy ők olyanok, mintha meghaltak volna, mert mulandó javakba temetik el önmagukat, és nem képesek arra, hogy a mennybe tekintsenek. Gondoljunk önmagunkra, és őrizkedjünk attól, hogy Isten Fia kárhoztasson, hanem inkább minden áldást tőle várjunk, egész életünket űrá bízuk, hogy utol ne érjenek azok a bajok, melyekről az előbb szóltunk. Tanuljunk meg azt is, hogy úgy éljünk ebben a földi világban, mint jövevények, és akinek van valamije, úgy éljen, mintha semmije sem volna. Igaz, hogy akik

bőségben élnek, azoknak nagyobbak a kísértéseik is, amelyek megkönyékezhetik őket. Ezért kell Istenhez fordulniuk segítségért, és meg kell tanulniuk, hogy amiket Istentől kaptak ajándékkul, azok arra valók, hogy mindinkább őhöz fordítsák szívüket, hogy fellángoljon bennük a szeretet, s engedelmségre hajoljanak Isten iránt, a földi javak pedig el ne csábítsák őket, hogy teljesen a világ szerint éljenek.

Íme, tehát a bőség idején ne igyekezzünk túlságos jóllakottságra, és ne tömjük magunkat szinte a megfulladásig, nehogy ránk vonatkozzék az átok: „*Jaj néktek, akik most jóllaktatok!*” Oly módon kell megelégednünk, hogy közben Isten orcáját szemléljük (Zsolt 16,11). A földi javak tehát szolgáljanak segítségünkre mindaddig, amíg Isten arcának látásában gyönyörködhetünk, mert ebben van igazi boldogságunk és örömünk. Tanuljunk meg szeretni is, amire Urunk, Jézus Krisztus adott példát és tanítást. Tudjunk szívből nevetni is, de úgy, hogy közben készek legyünk a sírásra, ha Istennek úgy tetszik. Örömünk keveredjék a szomorúsággal, úgyhogy együttérzünk a szenvedőkkel. Ne legyen senki közönyös, hanem tudjunk együtt örvendezni azokkal, akik által Isten dicsőítést nyer. Még akkor is örvendezzünk, ha okunk volna sóhajtozásra és sírásra. Viszont ha jó dolgunk van, el ne bizakodjunk. Ha zűrzavart tapasztalunk az egyházban és az Isten nevét káromolják – szomorítson el minket, még akkor is, ha e világ minden jóval megajándékozna bennünket. Földi örömünk és jólétünk mértéktartó legyen, s mindent módjával cselekedjünk életünkben!

Végezetül hallgassuk meg Jézus szavait: „*Boldo-*

gok vagytok, ha énmiattam gyaláznak és üldöznek titeket, és mindenféle rosszat hazudnak rólatok” (Mt 5,11). Jézus itt nem minden egyes emberről külön-külön, hanem az emberi közösségről, vagyis a közvéleményről beszél, mint ahogy Pál apostol is tanít arról, hogy aki embernek akar szolgálni, és nekik akar tetszeni, az szükségképpen megtagadja Istent (Gal 1,10). Mert az emberek természetük szerint testiek, és csak azt kívánják, hogy hízelegjünk, és tetszeni igyekezzünk nekik mindenben és mindenütt. Így, ha tetszeni akarunk a világnak, szemet kell hunyni minden bűn előtt, sőt a bűnök ügyvédjeivé kell válnunk, hogy a gonoszt erénynek tüntessük fel.

Az eddigieket összefoglalva: mindazok, akik kívánatosnak tekintik az emberek tetszését, megrontják Isten tanítását, mégpedig gonosz módon, s ezáltal elhagyják Mesterük szolgálatát. De van egy másfajta tetszés is. Ne igyekezzünk táplálni az emberek bűneit, hanem – amennyiben visszautasítják a gonoszt – arra törekedjünk, hogy az ő életük is legyen kedves Isten előtt. Az legyen a cél, hogy azok az emberek, akiknek tetszeni óhajtunk, legyenek ellenségei saját bűnös vágyaiknak és gonosz hajlamaiknak. Ha így lesz, bizonyos, hogy Isten tanítása tetszeni fog nekik, és így mi is kedvesek leszünk előttük, akik ezt a tanítást képviseljük. De ha az emberek megmaradnak bűnös természetükben, igyekezni fognak minden gonosságot takargatni és minden igazságtalanságnak szabad utat engedni.

Amikor Krisztus itt az emberekről beszél, akkor ezalatt azokat érti, akik mintegy titkos szövetkezéssel ezt suttogják: „Ha ti megbecsültök minket,

mi is megkímélünk titeket!” Íme, a profán emberek, az igazság ellenségei. Ők mind képmutatók, akik nem ismerik az igazi istenfélelmet, sőt a hamis prófétákkal szövetkezve mondogatják: „Mindен tiszteletet megadunk nektek, s minden titeket fog szolgálni, ahogy kívánjátok, de ti se bántsatok minket beszédeitekkel. Éljetek kedvetek szerint, de hagyjatok minket is a saját kedvünk szerint élni!” Óh, jaj azoknak, akik ilyen bűnös összeesküvést szőnek! Olyan ez, mint amikor a próféták és az egyház vezetői úgy tesznek, mint a vándorénekesek, akik behízelt dallamokkal a hallgatók füleit csiklandozzák minden haszon nélkül. Közben pedig azok, akiknek tetszik ez a hízelt magatartás, így szólnak: „Óh, ez a tudós és derék ember! Mi jobbat lehetne még kívánni?” Ha egyesek kívánják a hízelt, mások pedig ennek megfelelően kedvük szerint beszélnek, Urunk, Jézus Krisztus villámokat szór rájuk, mondva: „*Jaj, amikor jót mond rólatok minden ember!*” Szükségképpen meg kell tapasztalnotok, hogy milyen visszaélést követnek el veletek szemben, amikor a hamis próféták tapsolnak nektek. Mert csak átok hull a fejetekre, mindnyájatokra, ha a világ jót mond rólatok!

Még azt jegyezzük meg, hogy az Ige utóbbi szavai elsősorban azokra vonatkoznak, akik hivatászerűen hirdetik Isten Igéjét. Ha gyűlöletben és ócsárlásban részesülnek, ha rágalmazzák őket, akkor is igyekezzenek jót tenni, feladataikat hűségesen elvégezni, és ezért soha ne jöjjenek ki a sodrúkból. Ez pedig közös tanítás mindnyájunk számára, vagyis ennek haszna kiterjed az egyház minden tagjára, ami azt jelenti, hogy ne magasztaljuk azokat, akiknek mindenki tapsol, akik csak hízel-

gést és kedvezést keresnek. Ne értékeljük nagyra az ilyen embereket, hacsak nem akarjuk magunkra vonni Isten átkát, amiért helyesljük a gonoszt. Viszont tanuljuk meg dicsérni azokat, akik nem igyekeznek feltűnést kelteni, és hízelgésekkel tekintélyt szerezni, hanem elvetik mindazt, ami megakadályozhatná őket feladatuk hűséges teljesítésében. Ha így teszünk, bizonyosságai leszünk annak, amit a zsoltárban olvashatunk: „*Aldott, aki az Úr nevében jön!*” (Zsolt 118,26) – mígnem ő befogad minket örök országába, oda, ahol minden jóban örvendezhetünk, amire nézve most ígéretet kaptunk, s amire reménykedve várakozunk.

Tartalom

Előszó	5
A „szegények” és a „sírók” boldogsága (Mt 5,1–4 és Lk 6,20–21)	7
A „szelídek”, az „éhezők és szomjazók”, az „irgalmasok” boldogsága (Mt 5,5–7 és Lk 6,21)	26
A „tiszta szívűek”, a „békét teremtők” és az „igazságért üldözöttek” boldogsága (Mt 5,8–10 és Lk 6,22–23)	47
A Krisztus-követők „boldogsága” (Mt 5,11–12 és Lk 6,22–26)	66

ISBN 978 963 558 103 0

Kiadja a Magyarországi Református Egyház

Kálvin János Kiadója

Felelős kiadó: Tarr Kálmán

A fedéltervet Kempfner Zsófia készítette

www.kalvinkiado.hu

Készült

a Kaposvári Nyomda Kft.-ben – 281481

Felelős vezető: Pogány Zoltán igazgató